

**RMK
AASTARAAMAT
2019**

**RMK
AASTARAAMAT
2019**

RMK
Sagadi küla, Haljala vald, 45403 Lääne-Virumaa, Eesti
Telefon +372 676 7500
www.rmk.ee

Tekstid:
Katre Ratassepp

Fotod:
Jarek Jõepera (lk 5)
Xenia Shabanova (kõik ülejäänud)

Kujundus ja küljendus:
Dada AD
www.dada.ee

Šrifid:
Geogrotesque
News Gothic BT

Paber:
kaaned Constellation Snow Country 280 g
sisu Munken Lynx 120 g

Trükikoda:
Ecoprint AS

Märk
vastutustundlikust
metsamajandusest

SISUKORD

4	Kümme fakti RMK kohta	37	Kaitsealad
		38	Looduskaitsetööd
5	Aigar Kallas: Suur pilt	41	Põlula kalakasvandus
6–13	Organisatsioonist	42–49	Looduses liikumine ja loodusteadlikkus
8	Kõikjal Eestis	44	Looduses liikumine
9	Struktuur	46	Loodusteadlikkus
10	Töötajaskond	46	Elistvere loomapark
11	Panus majandusse	47	Sagadi metsakeskus
12	Peegeldus ühiskonnast	48	Looduskaamera
13	Koostööprojektid	49	Jõulukuused
14–31	Metsade majandamine	49	Pärandkultuur
16	Metsade ülevaade	50–55	Teadustegevus
19	Metsatööd	52	Rakendusuuringud
24	Taimekasvatus	56	Stipendiumid
26	Puiduturustus	57	Konverents
29	Metsaparandus	58–62	Majanduskokkuvõte
29	Metsatulekahjud	60	Bilanss
30	Prügikoristus	62	Kasumiaruanne
31	Jahindus	63	Vandeauditiitori aruanne
32–41	Looduskaitse	64	Fotode register
34	Kaitsealused liigid		
36	Vääriselupaigad		

6

olulisemat RMK ülesannet on metsa kasvatamine, loodusväärtuste hoidmine, looduskaitsetööde tegemine, riigile metsa majandades tulu teenimine, looduses liikumise võimaluste pakkumine ja loodusteadlikkuse edendamine.

1%

RMK metsamaal tehakse igal aastal küpseks saanud metsas lageraie, kõik raiesmikud uuendatakse.

6600

inimest sai aasta jooksul RMK metsas tööd. Neist 702 töötas põhikohaga RMK-s, ülejäänud on partnerettevõtete palgal või hooajatöölised.

47%

Eesti metsadest on RMK hoole all.

KÜMME FAKTI RMK KOHTA

30

kontorit on RMK-I üle Eesti. Peakontor asub Sagadis.

29%

RMK metsamaast on range kaitse all.

0 €

maksab igaüheõigus – RMK matkaradadel matkamine, metsaonnides ööbimine või puhkealadel telkimine.

22,1

miljonit metsataime pandi RMK metsa kasvama.

4

sertifikaati tõestavad, et RMK lähtub oma tegevuses kõrgetest standarditest. Nendeks on säästva metsanduse sertifikaat FSC® (FSC-C022757) ja PEFC ning keskkonna- ja kvaliteedijuhtimissüsteemi sertifikaat ISO 14001 ja ISO 9001.

2,6

miljonit külastust tehti RMK puhke- ja kaitsealadele.

SUUR PILT

Aigar Kallas
RMK juhatuse esimees

Sarnaselt seekordse aastaraamatu fotodele, mis näitavad meile maa peal toimuvat ülaltvaates, on suur pilt alati oluline olnud ka RMK jaoks. See, kuidas meie tegevus mõjutab ühiskonda ja keskkonda täna, homme ja ülehomme, peab kogu aeg silme ees olema.

Koroonakevad, mil see aastaraamat ilmub, ning kliimateema, mis 2019. aastale jõulise pitseri pani, võimendavad suure pildi nägemise vajadust veelgi. Ajal, mil maailm on peaaegu et pausile pandud, valgustuvad välja elu põhiväärtused. Selgemaks kui eales varem saab see, kui oluline on oskus ise toime tulla. Nii riigi, rahva kui ka üksikisikuna.

Mets, mis katab poole Eestimaast, pakub pelgupaika ja hingekosutust, aga ta pakub ka tööd ja leiba kümnetele tuhandetele kaasmaalastele. Metsa erinevaid funktsioone ei pea vastandama – targalt toimetades suudab mets hakkama saada paljude rollide kandmisega.

Metsandus on ainus sektor Eestis, mis süsinikku õhku paikamise asemel seob. Seega aitab metsade säästlik majandamine võidelda kliima muutumisega. RMK kui poole Eestimaad katva metsa majandaja aitab leevendada kliimamuutuste mõju ja saada Eestil süsinikuneutraalseks riigiks.

RMK-I on kaks rahvusvaheliselt tunnustatud säästva metsamajanduse põhimõtete järgimist kinnitavat sertifikaati: FSC ja PEFC. Säästva metsanduse juurde kuulub ka elurikkuse hoidmine. Metsatööde puhul on selleks kindlad reeglid, mida järgitakse, aga lisaks sellele on RMK olnud juba kümme aastat Eesti suurim looduskaitsetööde tegija. Meie fookus on elupaikade taastamisel, sest just see aitab kõige enam kaasa elurikkusele. Viimane aga on tähtis ka kliimamuutustega võitlemisel. Kõik on tõepoolest seotud. Seda teadmist hoiame oma tegemisi seades täie vastutustundega meeles.

ORGANISATSIOONIST

RMK valduses
olev riigimaa
1 427 494 ha,
sellest metsamaa
1 029 671 ha

Põhikohaga
töötajaid **702**

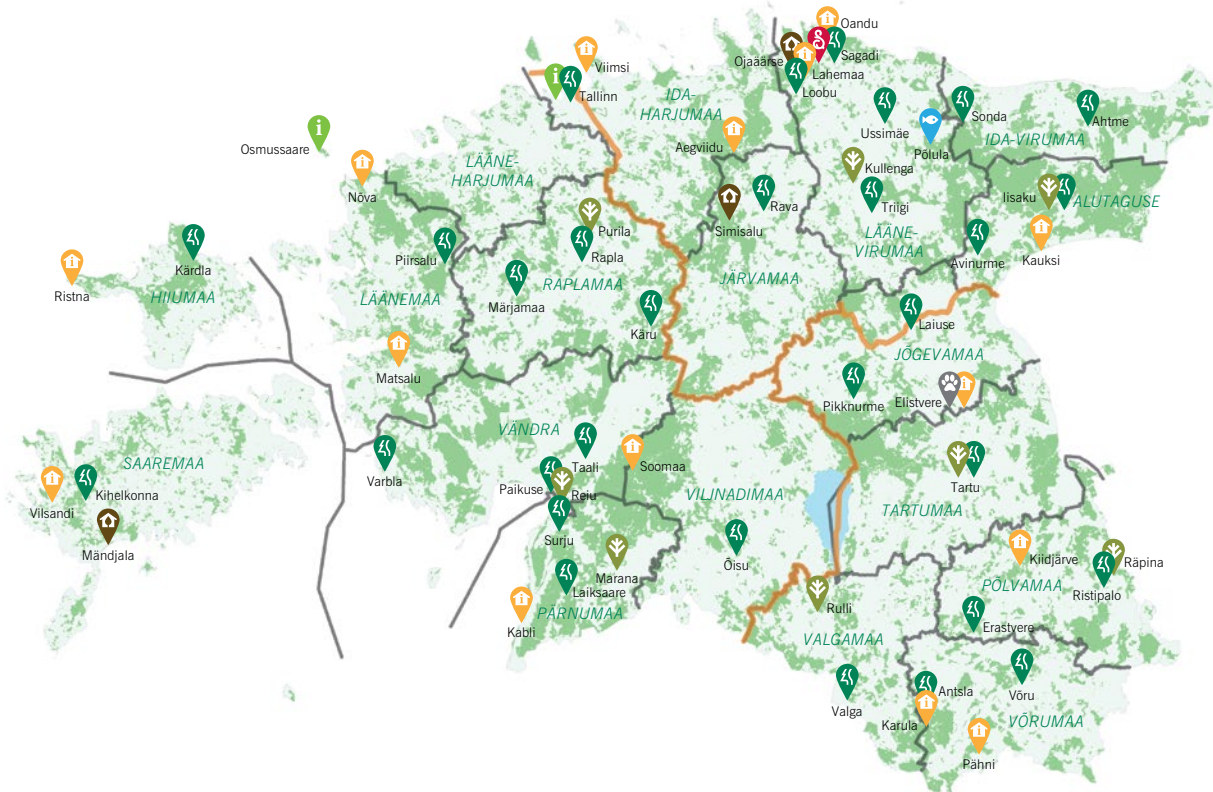
Käive
218,7 mln eurot

Ärikasum
75,6 mln eurot

Dividendid ja tulu-
maks riigieelarvesse
51,4 mln eurot

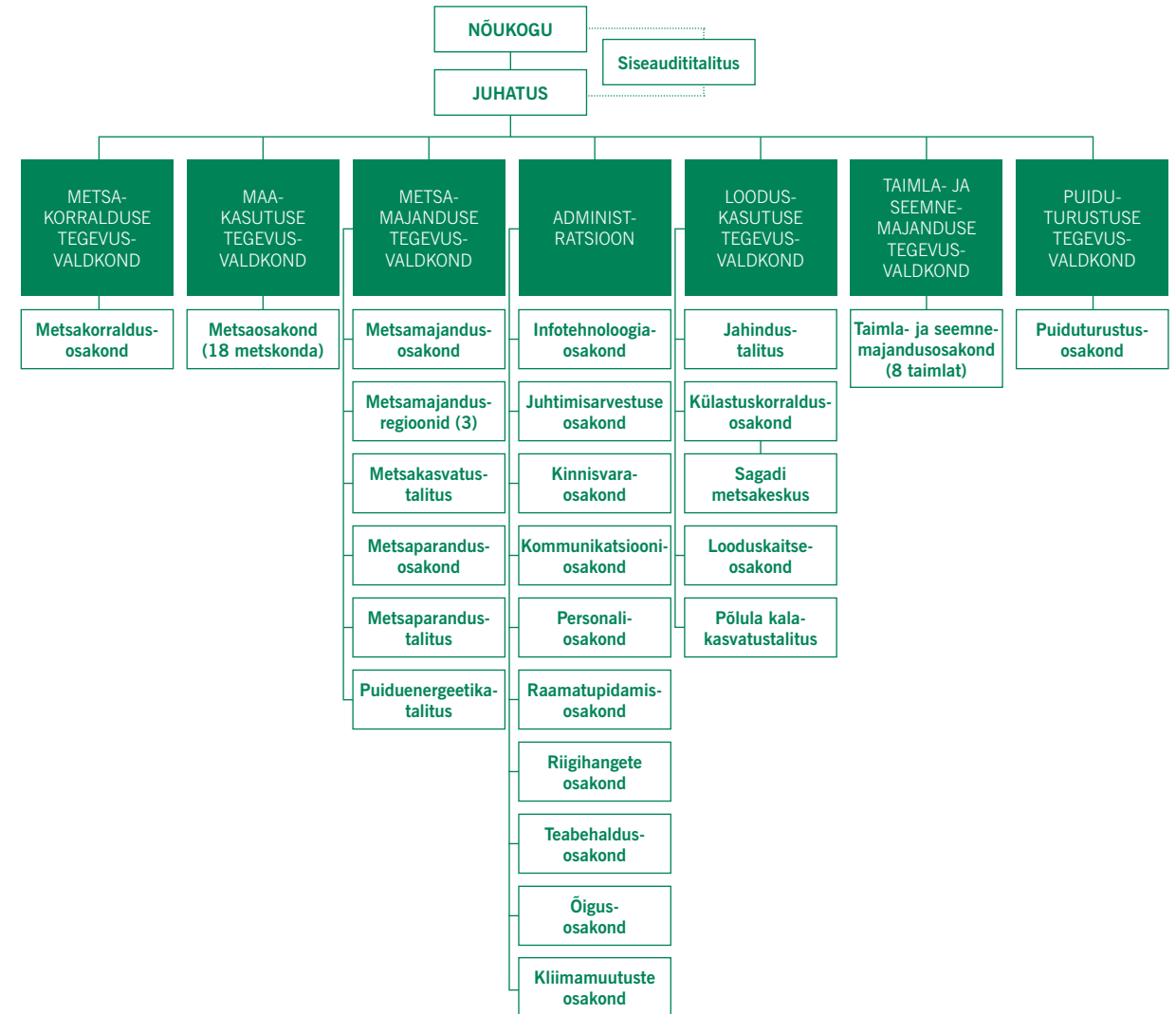
Maamaks
4,9 mln eurot

KÕIKJAL EESTIS

- RMK valduses olev ala
- 📍 Külastuskeskus
- 🏠 Loodusmaja
- 🏢 Kontor
- Metskonna piir
- 📍 Teabepunkt
- 🌿 Taimla
- 📍 Põlula kalakasvandus
- Regiooni piir
- 📍 Sagadi metsakeskus
- 🐾 Elistvere loomapark

STRUKTUUR

TÖÖTAJASKOND

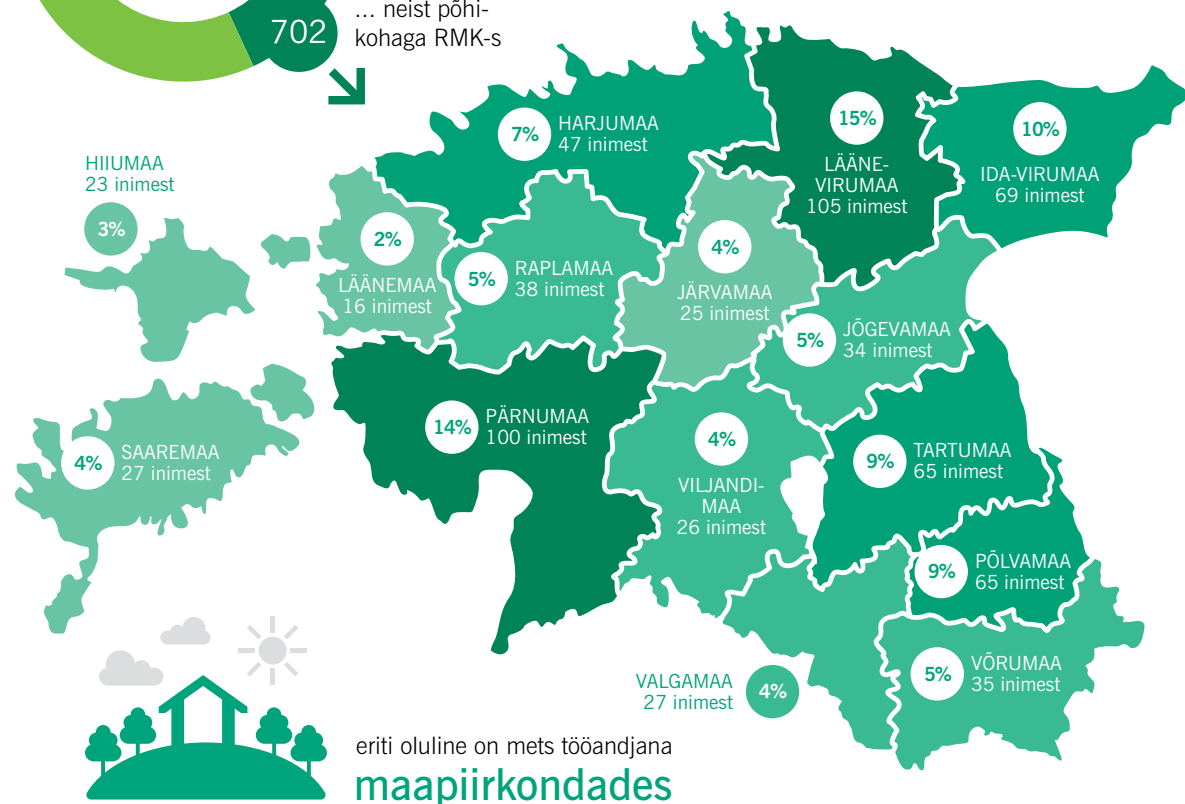

Kaudset ja kaasnevat mõju arvesse võttes toob mets leiva lauale

59 000

Eesti inimesele.

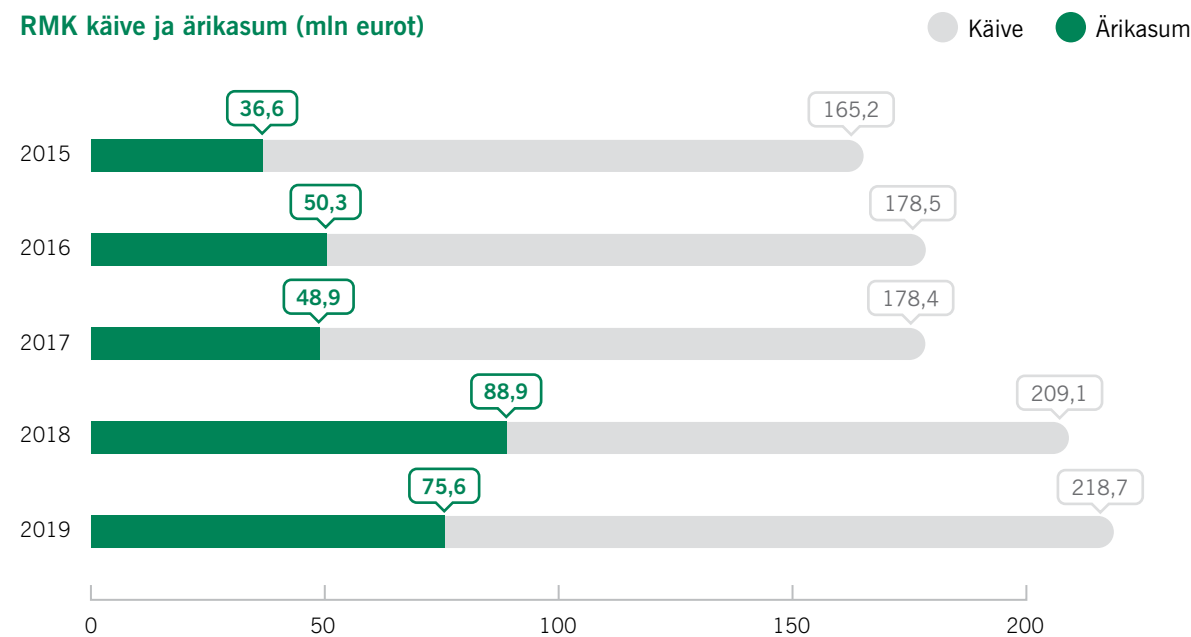
Metsa- ja puidusektor annab Eestis tööd **29 000** inimesele.

PANUS MAJANDUSSE

RMK majandusnäitajad (mln eurot)	2015	2016	2017	2018	2019
Käive	165,2	178,5	178,4	209,1	218,7
Ärikasum	36,6	50,3	48,9	88,9	75,6
Dividendid ja tulumaks riigieelarvesse	18,3	24,5	28,1	26,9	51,4
Maamaks	4,6	4,7	4,8	4,9	4,9
Tööjõumaksud	6	6,1	6,9	6,6	7,1

RMK käive ja ärikasum (mln eurot)

PEEGELDUS ÜHISKONNAST

Faktum-Ariko uuris **Eesti elanikkonna suhtumist metsandusse**. Olgugi, et statistika seda ei kinnita, on 2/3 vastanuist arvamusel, et viimase 50 aasta jooksul on Eestis jäänud metsa aina vähemaks ning metsa raiutakse rohkem, kui seda juurde kasvab.

Metsade majandamise kohta jagunesid seisukohad nõnda.

- 61% arvas, et kui metsa raiutakse lubatud kohas ja mahus, siis see on normaalne osa metsa eluringist.
- 30% arvas, et metsa tuleks veelgi enam ja targemalt kasutada.
- 8% leidis, et mets on püha ja seda ei tohiks puutada.
- 1% vastanuist jäi teema suhtes ükskõikseks.

Kohad edetabelites

5. koht Eesti eelistatuid tööandjate edetabelis

(Kantar Emori uuring)

9. koht Eesti mainekaimate suuretevõtete edetabelis

(Kantar Emori uuring)

RMK kohta selgus uuringust järgmine.

- Tuntus eestlaste seas on 96% ja vene keelt kõnelevate inimeste seas 86%.
- RMK-d seostatakse kõige enam uue metsa rajamise, istutamise ja hooldamisega ning puhkekohtade ja matkaradade rajamisega.
- Vähem teati, et RMK teeb looduskaitsetöid ja jagab loodusharidust.
- Kasvanud on RMK tajutav roll olulise tööandjana ja riigile tulu teenijana.
- RMK tegevusega on rohkem rahul noored, 15–24-aastased.

KOOSTÖÖPROJEKTID

RMK lööb kaasa tegevustes, mis aitavad inimesel loodust ja metsa paremini mõista ja seal liikuda, väähindavad puitu ehitusmaterjalina ning hoiavad au sees metsameeste traditsioone.

Metsandus ja puidukasutus

- MTÜ Vanaajamaja koostöös Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku ja kohaliku kogukonnaga restaureerib Viljandimaal Kolga-Jaani vallas **Lalsi kiriku** puitkonstruktsioone. RMK abistas nurgatornide, põhjalöövi katuse ja lae konstruktsiooniks vajaliku puitmaterjaliga.
- MTÜ Eesti Puitmajaliit korraldas Rocca al Mare vabaõhumuuseumis **käsitöö palkmajaehitajate kutsevõistlused**, RMK panustas vajaliku puitmaterjaliga.
- RMK kaasabil toimusid raiespordisarja **xCUT Cup võistlused**: Kevadkarikas Tartus maamessi ajal, TOP 10 Türi lillelaadal ja Eesti raiemeistrivõistlused Rakveres.
- RMK toel toimusid Tartus maamessi ajal **metsamasinajuhtide võistlused**.
- SA Rannarootsi Muuseumi eestvedamisel restaureeriti Haapsalus **Ruhnu jaala Vikan**, RMK toetas puitmaterjaliga.
- Ühislaulmist jätkas RMK toel **metsameeste koor Forestalia**.
- **60 asenduskodu** üle Eesti said RMK-lt jõulupuu.
- RMK püstitas Vabariigi Presidendi Kantselei ette Kadriorus **jõulumetsa**.

- Eesti Ajaloomuuseum püstitas jõulukuuks Tallinna vanalinna RMK abiga **jõulukuskede allee**.
- SA Vene Teater tõi lavale **etendused „Eesti matus“ ja „Charoni koor“**, mille kujundusele aitas RMK kaasa puitmaterjaliga.
- SA Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon korraldas XI Valga Militaarajaloo festivali raames **näidislahingud**. RMK panustas puitmaterjaliga.

Tervislikud eluviisid ja looduses liikumine

- Üle Eesti toimus 316 RMK Eestimaa **orienteerumispäevakut**, kus 7484 harrastajat tegi 55 004 starti.

Keskkonnakaitse ja loodushoid

- Metsamajas oli üleval Xenia Shabanova aerofotode näitus **„Maagiline Eesti“**, rahvapärase puutöö konkursi näitus **„Pitsud pealinnas“**, EKA tudengite maketinäitus **„16 pesa“**, **Vereta Jahi** parimad fotod ning näitus **aasta loomast koprast**.
- Ligi 40 fotograafi pidasid **Vereta Jahti**, fotokonkursi võitis Ingmar Muusikus, kes püüdis pildile oranže hambaid välgutava kopra.
- RMK pani välja auhinnad **Looduse Aasta Foto** ja **aasta looma fotovõistlusel**.
- RMK varustas küttepuiduga **MTÜ Lastekaitse Liidu laagreid** Remnikul ja korraldas laagrilistele loodusõppeprogramme.
- RMK tegi koostööd kodanikuhariduse programiga Minu Riik, mis korraldas gümnaasiuminoortele **esseekonkursi** teemal „Metsa roll minu elus“.

METSADE MAJANDAMINE

Riigimetsa tagavara
192 mln m³

Uue metsa rajamine
12 100 ha

Istutatud
metsataimi
22,1 mln

Võsasaetööd
43 100 ha

Harvendusraie
8800 ha

Uuendusraie
11 400 ha

Müüdnud puit
3,9 mln m³

Tulu puidu müügist
207,7 mln eurot

METSADE ÜLEVAADE

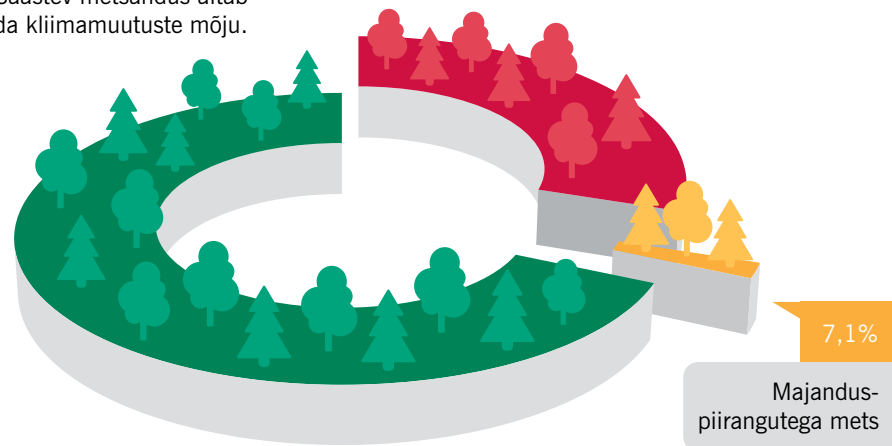
RMK metsa jaotus (%)	2015	2016	2017	2018	2019
Rangelt kaitstav mets	18,8	19	25,3	28,6	29,1
Majanduspiirangutega mets	20,6	19,8	11	7,6	7,1
Majandatav mets	60,6	61,2	63,7	63,8	63,8

Majandatav mets 63,8%

Neis metsades on majandustegevus lubatud. Puit kui taastuv loodusvara on parim alternatiiv naftal põhinevatele materjalidele ja ka näiteks betoonile. Metsandus annab tööd tuhandetele inimestele. Säästev metsandus aitab leevendada kliimamuutuste mõju.

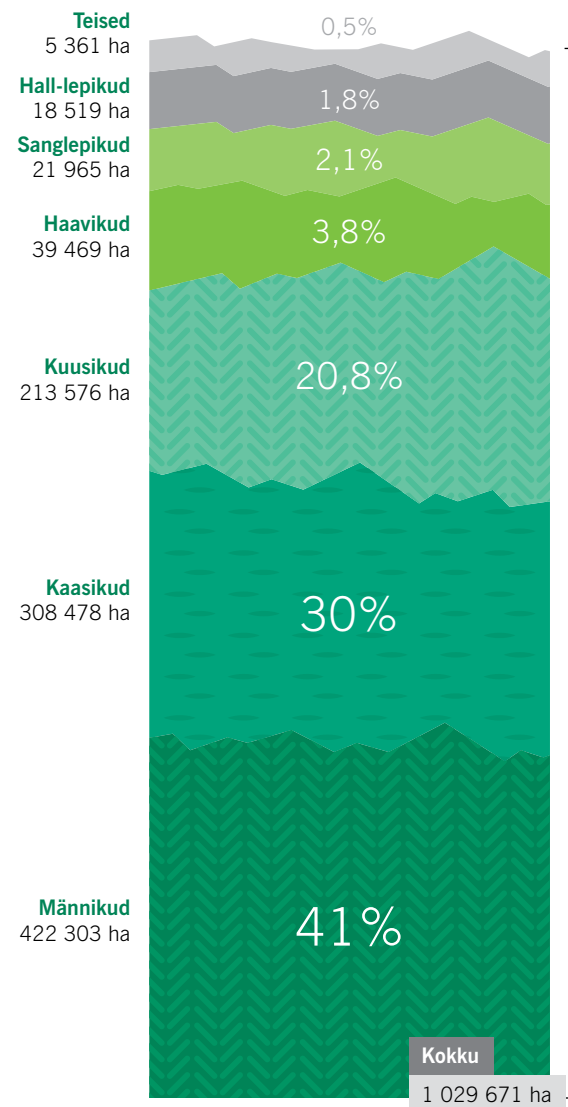
29,1% Rangelt kaitstav mets

Neil aladel RMK metsi ei majanda, küll aga võivad olla vajalikud tegevused looduskaitse eesmärkidel. Range kaitse all on loodusreservaadid, püsielupaikade ja kaitsealade sihtkaitsevööndid, vääriselupaigad ning piiranguvööndite ja hoiualadega kattuvad Natura 2000 elupaigad.

Majandustegevus on neis metsades lubatud, kuid selleks kehtivad täiendavad piirangud. Sellisteks aladeks on väljaspool Natura elupaiku olevad piiranguvööndid ja hoiualad, aga ka näiteks muinsuskaitsemälestised ja randadel paiknevad metsad.

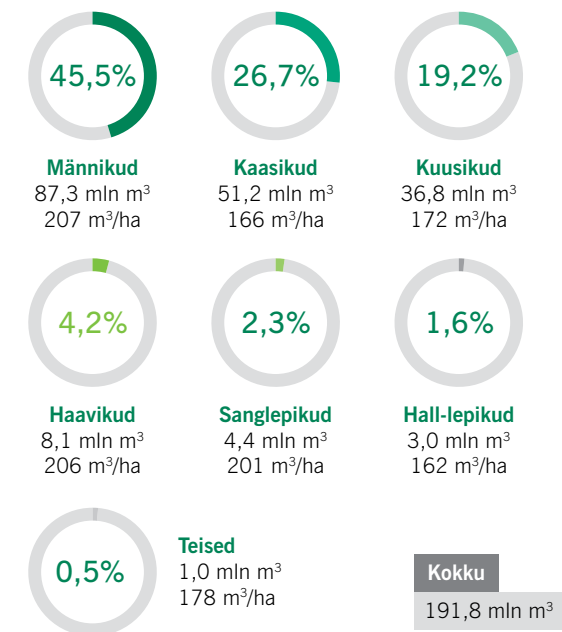
RMK metsamaa pindala peapuuliigiti

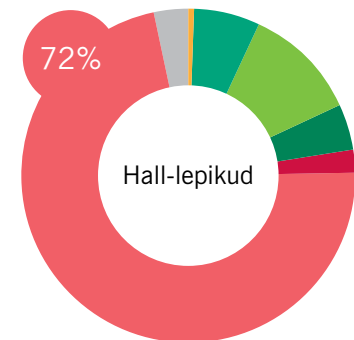
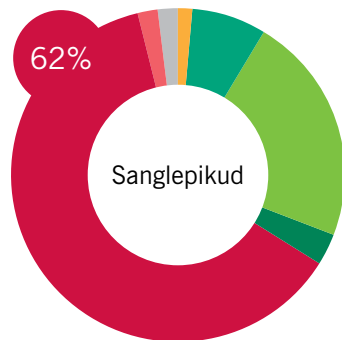
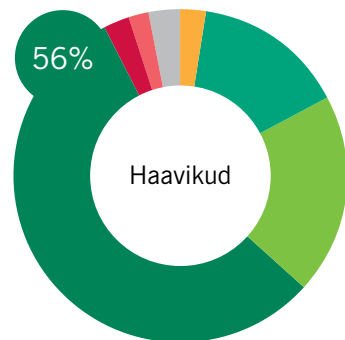
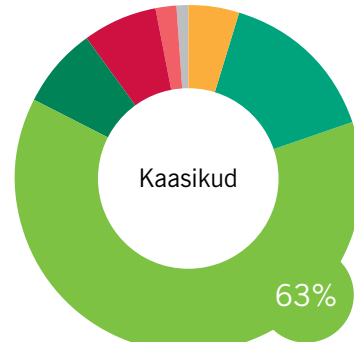
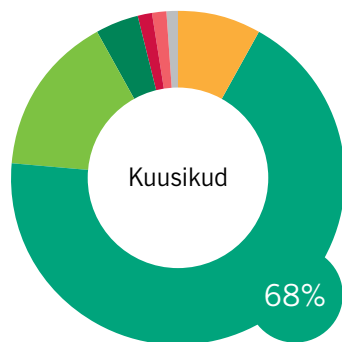
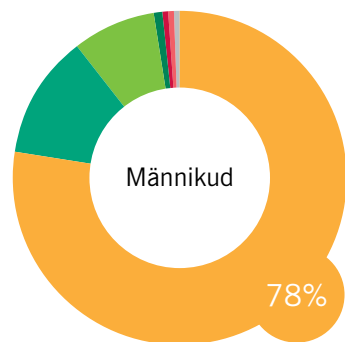
RMK metsa tagavara (mln m³)

RMK metsamaa tagavara peapuuliigiti

Puistute tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi

- Mänd
- Sanglepp
- Kuusk
- Hall-lepp
- Kask
- Teised
- Haab

Männikus ei kasva vaid männid, kaasikus kased ja kuusikus kuused. Kõige suurema peapuuliigi osakaaluga on männikud ja seda tänu männi heale võimele kasvada nii väga kuivades kui ka väga märgades kasvukohtades, kus teised puuliigid hätta jäävad.

Kuusikutes, kaasikutes, haavikutes ja lepinkutes on liigiline koosseis märksa mitmekesisem. Kui mände kasvab väljaspool männikuid vaid 8% tagavarast, siis näiteks kuuskedest kasvab väljaspool kuusikuid 46%, haabadest väljaspool haavikuid 59%.

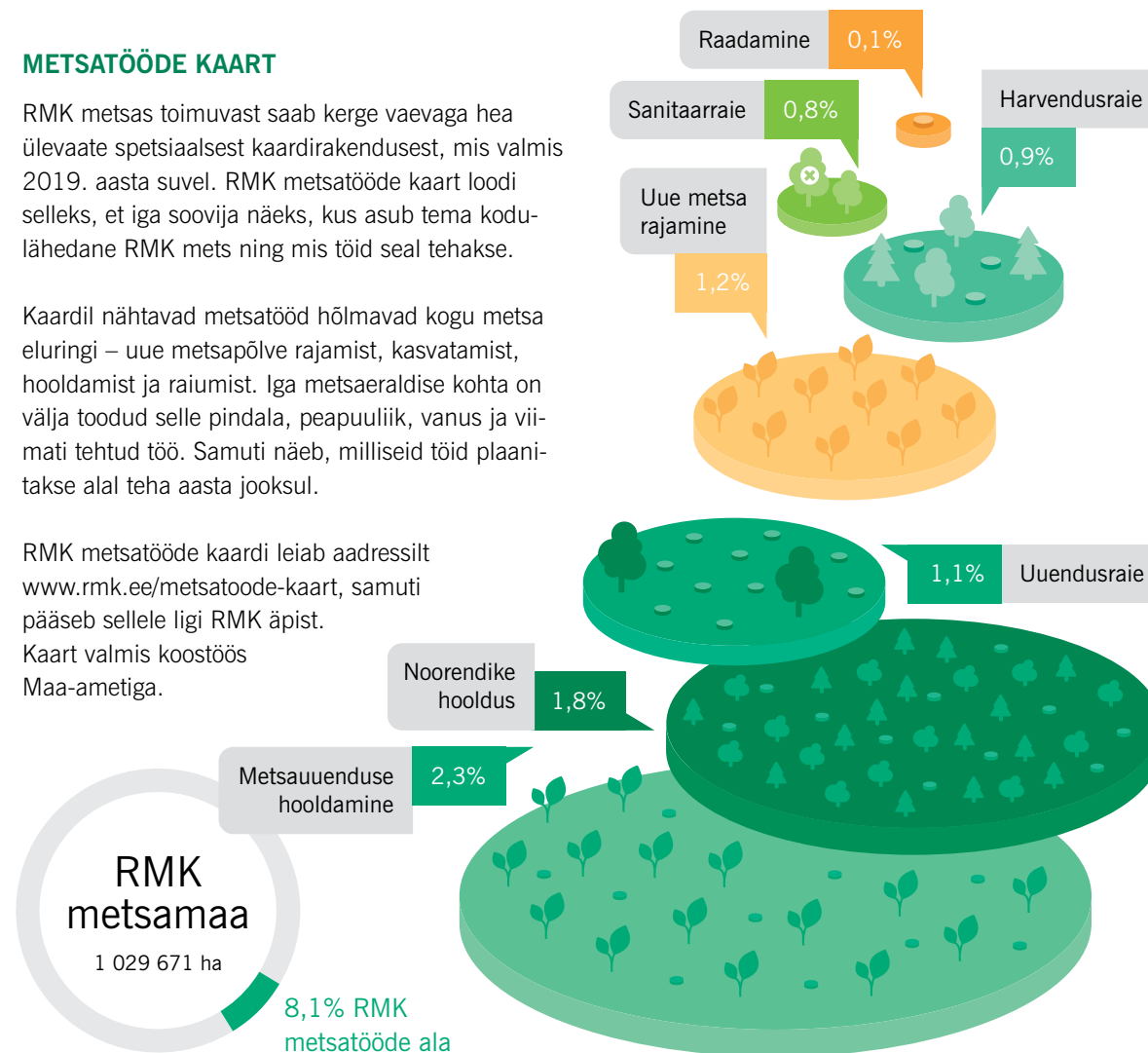
METSATÖÖD

METSATÖÖDE KAART

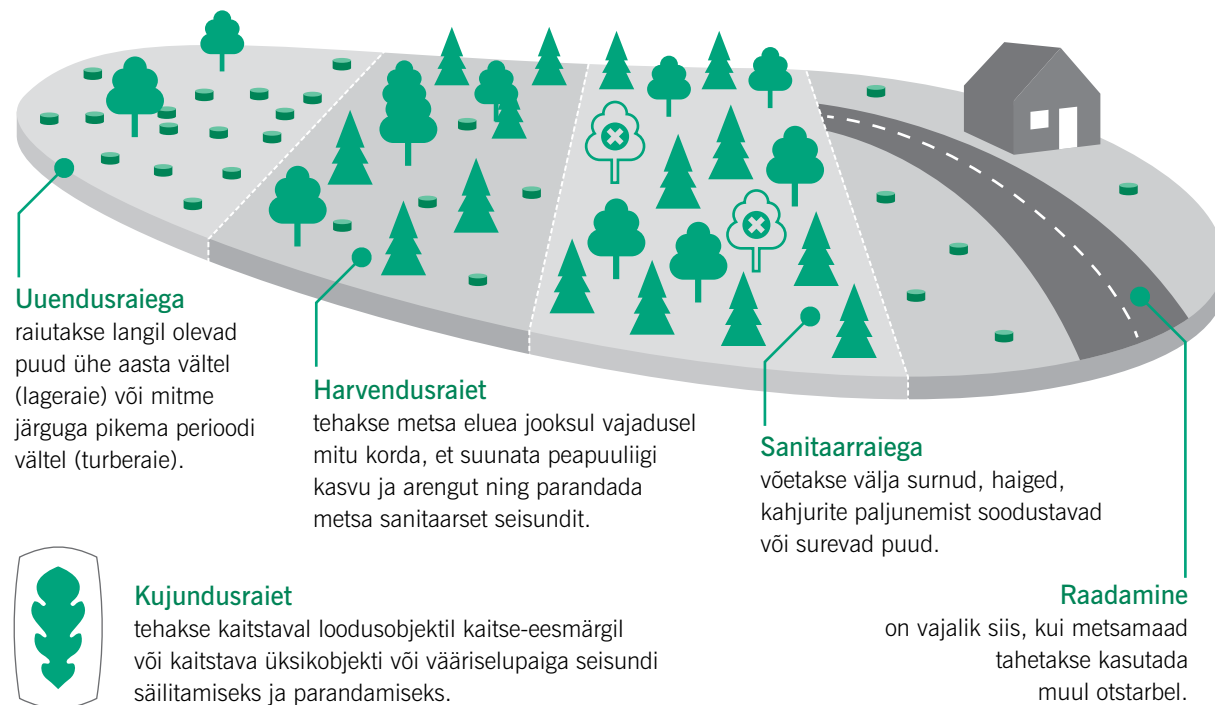
RMK metsas toimuvast saab kerge vaevaga hea ülevaate spetsiaalsest kaardirakendusest, mis valmis 2019. aasta suvel. RMK metsatööde kaart loodi selleks, et iga soovija näeks, kus asub tema kodulähedane RMK mets ning mis töid seal tehakse.

Kaardil nähtavad metsatööd hõlmavad kogu metsa eluringi – uue metsapõlve rajamist, kasvatamist, hooldamist ja raiumist. Iga metsaeraldise kohta on välja toodud selle pindala, peapuuliik, vanus ja viimati tehtud töö. Samuti näeb, milliseid töid plaanitakse alal teha aasta jooksul.

RMK metsatööde kaardi leiab aadressilt www.rmk.ee/metsatööde-kaart, samuti pääseb sellele ligi RMK äpist. Kaart valmis koostöös Maa-ametiga.

Raie (ha)	2015	2016	2017	2018	2019
Uuendusraie	10 471	11 920	10 866	11 227	11 394
... sellest lageraie	10 387	11 799	10 797	11 083	11 195
... sellest turberaie	84	120	69	144	199
Harvendusraie	9 339	9 079	9 944	8 478	8 812
Sanitaarraie	6 342	6 017	3 980	3 906	7 810
Raadamine	969	869	725	1 605	1 335
Kujundusraie	392	332	149	72	245

KÕRGENDATUD AVALIK HUVI

2019. aastal korrastas RMK kõrgendatud avaliku huviga metsaalade (KAH alade) piiritlemist, et need mõne üksiku metsatuka asemel keskenduksid ter-viklikumale metsaalale, mida kohalikud kogukonnad armsaks peavad. RMK käsitleb KAH aladena 703 ala üle Eesti. See on **5% RMK valduses olevast maast** ehk 73 000 hektarit.

Kõrgendatud avaliku huviga metsi on **kolme liiki**:

- kogukonnale olulised metsad, mis on sellistena määratletud kohalike omavalitsuste üldplaneeringutes
- metsad, kus paiknevad RMK külastusobjektid (telkimisalad, õpperajad jms)
- metsad, mille puhul kerkib täiendavalt üles kohalike kogukondade kõrgendatud huvi

RMK metsaülematel on teada alad, mida kohalikud elanikud aktiivselt kasutavad. Samuti on RMK palunud niisugustest metsadest teada anda kohalikel omavalitsustel.

Edaspidi koostab RMK kõrgendatud avaliku huviga aladele **metsa majandamise kavad** ja tutvustab neid kohalikele kogukonnale või teistele seotud osapooltele. Majanduskavas kirjeldatakse, missugune mets alal praegu kasvab ja missugustel eraldistel oleks kümne aasta jooksul optimaalne teha raie.

RMK tutvustab kõrgendatud avaliku huviga metsaalade majandamise kavasid kohalikele kogukonnale.

Planeeritakse vajalikud tööd ja koostatakse prognoos, mis kirjeldab, missugune mets kasvab alal kümne aasta pärast.

Raieplaanide tutvustamine ja kavade koostamine ei tähenda raietegevuse äräjätmist, kui keegi seda soovib. Pigem arutatakse raielankide maastikku paigutamise võimalusi, kasvama jäetavate puude või puudegruppide paigutust raiealal, võimalust asendada üks raieviis teisega jne. RMK soov, mis loodetavasti kattub ka kogukondade sooviga, on, et puitu ja ka muid olulisi väärtusi loovaid ja hoidvaid metsi jätkuks Eestis igavesti.

2019. aastal pidas RMK KAH alade majandamisega seoses **69 koosolekut**. Kohtumistel tutvustati planeeritavat uuendusraiet 170 langil, sh 18 turberaie. Suurem osa koosolekute mõõdukas konstruktiivselt. Üksteist kuulati ära ja soove võeti võimaluste piires arvesse. Kõige sagedamini on arutatud rohkemate säilikpuude jätmise võimalust langile.

Metsauuendus	2015	2016	2017	2018	2019
Maapinna mineraliseerimine istutamiseks, ha	6 739	6 403	7 918	7 924	8 358
Maapinna mineraliseerimine looduslikule uuenemisele kaasa aitamiseks, ha	1 343	1 419	1 686	1 604	1 867
Metsakülv, ha	466	272	311	335	207
Metsaistutus, ha	6 069	6 443	7 140	7 177	7 477
Looduslikule uuenemisele kaasa aitamine istutuse või külviga, ha	397	261	434	705	856
Looduslikule uuenemisele jätmise, ha	2 089	1 455	2 021	1 680	1 662
Metsauuendamise täiendamine, ha	3 611	3 597	2 940	2 959	3 890
Istutatud metsataimi, mln	19,3	20,2	21,2	21,3	22,1
... sellest potitaimed, %	50	42	52	52	52

Võsasaetööd (ha)	2015	2016	2017	2018	2019
Noorendike hooldus	19 769	19 366	19 072	18 462	18 527
Metsauuenduse hooldamine	24 559	23 966	24 607	23 201	24 618
Kokku	44 328	43 332	43 679	41 663	43 145

Istutus ja külv puuliigiti (ha)	2015	2016	2017	2018	2019
Mänd	3 061	3 101	2 925	3 241	3 318
Kuusk	3 197	3 015	4 046	4 267	4 204
Kask	631	809	469	683	977

METSAAUENDUS

RMK uuendas metsa 12 069 hektaril, mis on 1,2% RMK metsamaast. Kasvama pandi **22,1 miljonit puud**: mändi 10,5, kuuske 9,2, kaske 2,3 miljonit ja sangleppa 150 000. Metsa uuendati ka külvates ja looduslikule uuenemisele jättes. Vajadusel aidati looduslikule uuenemisele kaasa maapinna mineraliseerimisega.

Valdavalt istutasid metsa **riigihankega leitud töövõtjad**, kokku 98 ettevõtet. Kolmandiku tööde mahust tegid RMK töötajad – raietöölised ja selleks palgatud hooajatöölised. Põhiline istutustöö jäi kevadesse, ent miljon kuuske pandi kasvama ka sügisel.

Istutusmasin töötas täishooaja, kevadest kuni maapinna külmumiseni. Nõnda pandi 155 hektarile kasvama 285 100 taime.

METSAHOOLDUS

Istutamine on metsamehe jaoks samm metsa katkematus eluringis. Selle järel tuleb aastaid kestev hooldustöö. Kõrvaltvaatajale jääb see töö sageli nähtamatuks, metsamees aga teab, et kui istutad, aga ei kaitse taimi võimalike kahjustuste eest ega hoolda noort kasvavat metsa, siis ei ole ka head tulemust oodata.

Metsauuenduse hooldamise käigus aidatakse väikesed puukesed rohust välja, **noorendike hooldusega** parandatakse noorte puude kasvutingimusi. Kokku hooldas RMK noort metsa 43 145 hektaril, mis on 4,2% RMK metsamaast.

UUNENUD ALAD

Esimest korda RMK ajaloos **ületas aastane uuenuks arvestatud ala 10 000 hektari piiri**, jõudes 10 684 hektarini. Uuenuks loetakse ala siis, kui peale lageraiet kasvab raiesmikul hektari kohta poolemeetrisi kuuski üle 1000 või mände üle 1500. Vähemalt meetrikõrguseid lehtpuid peab raiesmikul olema üle 1500, siis saab öelda, et raiesmik on uuenenud, istutatud puud on hooldatud ja välja kasvatud ning tegemist on noore metsaga.

Raiejärgsele uuendamisele lisaks metsastas RMK 312 ha alasid, kus pole enne metsa kasvanud – nendeks olid näiteks **väheväärtuslikud rohumaad ja põõsastikud**.

KLIIMAKANGELASED

Maikuu korraldas RMK Harjumaal, Raplamaal ja Tartumaal **metsaistutuspäeva**, millest võttis osa 1100 inimest. Kasvama pandi 45 000 puuhakatist.

Istutuspäev oli pühendatud **kliimateemale** ja nii oli talgulistel hea teada, et nende tehtud töö suudab siduda süsiniku, mis paiskub atmosfääri 1500 inimese keskmise aastase autosõiduga.

Lisaks puude istutamise olulisusele rõhutas RMK kevadine kliimakangelaste kampaania ka teisi tegevusi, millega igaüks maailma paremaks muuta saab. Sel puhul tehtud infoklipid puudutasid teadlikku tarbimist, prügi sorteerimist ja isikliku autokasutuse piiramist.

TAIMEKASVATUS

Metsataimede kasvatamine (mln)	2015	2016	2017	2018	2019
Mänd	10	11,8	10,8	10,2	10,6
Kuusk	10,1	9,1	10,7	9,6	9,2
Kask	1,6	1,9	1,2	1,6	2,4
Muu (sanglepp, tamm)				0,1	0,1
Kokku	21,7	22,8	22,7	21,5	22,3

JÄRELKASV OMA TAIMLATEST

RMK kasvatab endale vajalikud metsataimed ise. Kuna taimesaak oli hea, pandi metsa kasvama plaanitud isegi miljon metsataime rohkem, üle 22 miljoni. 100 000 metsataime müüs RMK teistele metsaomanikele.

RMK kasvatab metsataimi **kasvuhoonetes ja avamaataimlates**. Kuused, kased ja sanglepad kasvatatakse valdavalt pott-põld-süsteemis, männid potitaimena.

RMK-l on **kaheksa taimlat**, nende seas 2019. aastal Tartu puukooli asemel tegevust alustanud Tartu taimla. Varem kasvatati ja müüdi Tartus ka ilupuid, ent nüüd keskendutakse vaid metsataimedele. Metsataimede kvaliteedi tõstmiseks ehitati juurde kaks kasvuhoonet, et oleks võimalik kõik külvid sinna teha ja nii tagada seemikute hea kvaliteet.

SEEMNEVARU

Eesti **riiklik metsapuude seemnete tagavara** oli aasta lõpu seisuga 7585 kg. Kuuseseeime moodustab sellest 58%, männiseeme 37% ja arukase seeme 4%. Kuuseseeimnete varu katab Eesti metsanduse vajaduse üheksaks aastaks, männiseemnete varu kuueks aastaks ja kaseseemnete varu viieks aastaks. Veidi on seemnevarus ka sangleppa.

Eesti seemnevaru

Mänd
2808 kg

Kuusk
4428 kg

Arukask
325 kg

KAITSE KAHJURITE EEST

Osas metsa kasvukohtades tuleb kasvama pandud taimi kaitsta putukate ja ulukite eest. Hoidmaks eemal männikärsakaid, kaeti 4,5 miljonit metsataime loodusliku **biovaha ja liimiga**. 3650 hektaril pritsiti noori puid loodusliku **lambarasva sisaldava kaitsevahendiga**. See peletab sõralisi puid söömast.

TULEVIKUMETSAD

RMK ja Eesti Maaülikool sõlmisid **koostöölepingu**, millega RMK rahastab Eesti metsapuude parendamise programmi tegevust viie aasta jooksul **300 000 euroga**.

2011. aastal alguse saanud RMK ja Eesti Maaülikooli koostöö eesmärk on **parimate männi-, kuuse- ja arukase plusspuude järglaste väljaselgitamine**. Parimate järglaste ja nende emapuude seemned saavad omakorda aluseks tulevasele metsapõlvele.

Teadlaste terase pilgu all sirguvad tulevikupuud tugevad ja terved.

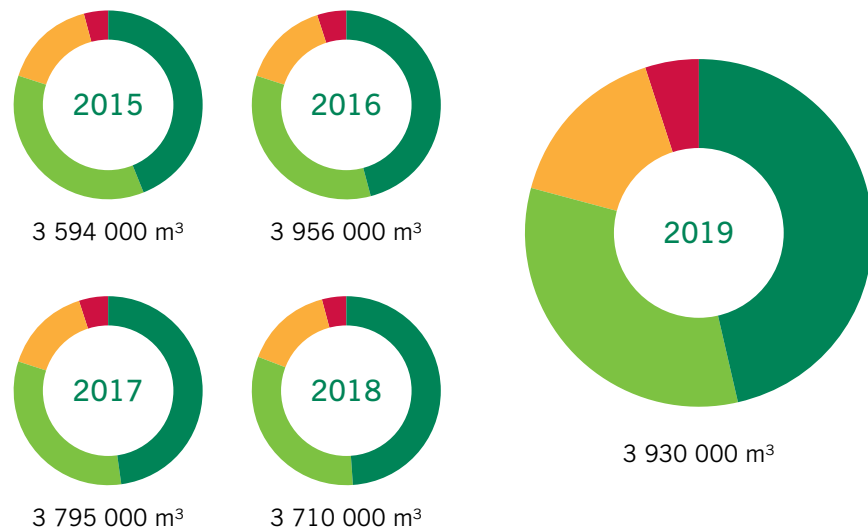
Üheksa aasta jooksul on koostöös Eesti Maaülikooliga valitud männi, kuuse ja arukase parimaid puid ja **rajatud järglaskatse kultuure**. Männi järglaskatse kultuurid on rajatud, kuuse järglaskatse kultuuride rajamine lõpeb 2020. aastal ning arukase järglaskatse kultuuride rajamist valmistatakse ette. Selleks on Maaülikooli teadlased juba üle kahe aasta valinud metsast arukase plusspuud. Järglaskatse aladele plaanitakse plusspuudelt varutud seemnetest kasvatatud puud istutada 2021. aastal.

Metsapuude parendamise programmi juht on Eesti Maaülikooli teadur Tiit Maaten. Sõlmitud leping annab kindlustunde, et teadlaste terase pilgu all sirguvad tulevikupuud on tugevad ja terved ning kasvavad puit kvaliteetne.

PUIDUTURUSTUS

Puidu müük (m³)	2015	2016	2017	2018	2019
Palk	1 596 000	1 819 000	1 798 000	1 795 000	1 845 000
	44%	46%	48%	49%	47%
Paberipuit	1 292 000	1 352 000	1 213 000	1 200 000	1 285 000
	36%	34%	32%	32%	33%
Küttepuit	558 000	602 000	579 000	565 000	611 000
	16%	15%	15%	15%	15%
Hakkpuit ja raidmed	148 000	183 000	205 000	150 000	189 000
	4%	5%	5%	4%	5%
Kokku	3 594 000	3 956 000	3 795 000	3 710 000	3 930 000

- Palk
- Paberipuit
- Küttepuit
- Hakkpuit ja raidmed

TURU JAHENEMINE

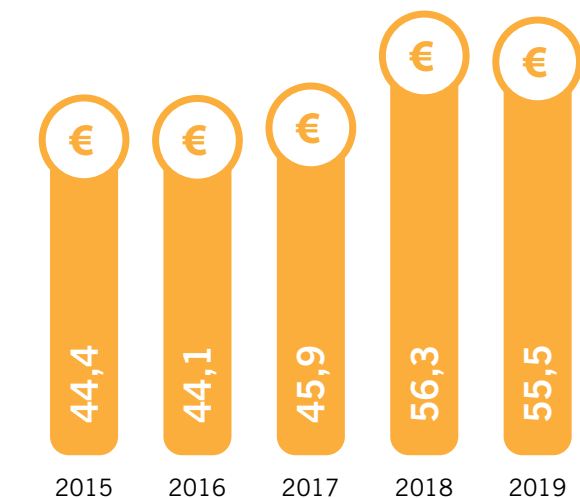
RMK müüs 2019. aastal **3,9 miljonit kuupmeetrit puitu**, mida on 6% rohkem kui aasta varem. Palgid moodustasid müüginahust 47%, paberipuit 33%, küttepuit 15% ning hakkpuit 5%. Tulu teeniti puidumüügist **207,7 miljonit eurot**, kasv eelmise aastaga võrreldes oli ligi 4%.

RMK täitis kavandatud müüginahuh ja sõlmitud tarnelepingud sajabrotsendiliselt, sealjuures müüdi kestvuslepingute alusel 84% ning teisi müügiviise kasutades 16% puidust. **RMK puiduturustustrategia** soosib ettevõtteid, kes puitu kohapeal töötlevad ja ekspordivad kõrgema lisandväärtusega tooteid.

Turuolukord muutus keset aastat oluliselt. 2018. aasta soodsad puidumüügi tingimused jätkusid vaid 2019. aasta esimeses kvartalis, varasuveks ületas pakkumine nõudlust. Hinda mõjutasid suured puidukogused, mis pärit Kesk-Euroopa ürasekikahjustustega metsadest ja jõudsid Läänemere-äärsete riikide puidutööstustesse. Teisel poolaastal lisandus saematerjalide hinnalangusest põhjustatud surve okaspuupalkide hindadele. Aasta lõpuks kujunesid puiduturul välja pessimistlikud meeleolud ja rohkem kui hindade alanemine põhjustas muret ostusoovide puudumine.

Suuremad kliendid ostukoguse järgi	m³	%
Graanul Invest AS	263 000	7
Stora Enso Eesti AS	238 000	6
Horizon Tselluloosi ja Paberi AS	207 000	5
Estonian Cell AS	201 000	5
Toftan AS	161 000	4
Osula Graanul OÜ	141 000	4
BillerudKorsnäs Estonia OÜ	140 000	4
Metsä Forest Eesti AS	126 000	3
Vara Saeveski OÜ	121 000	3
Laesti AS	117 000	3
Kokku	1 715 000	44

Müüdn ümarpuidu keskmine hind (eurot/m³)

RMK soosib ettevõtteid, kes puitu kohapeal töötlevad ja ekspordivad kõrgema lisandväärtusega tooteid.

Eesti metsaomanike raietegevuse aktiivsust on aastakümnete jooksul mõjutanud paberipuidu nõudlus ja hind. Kuna valdav enamus sellest puidust jätkuvalt eksporditakse, mõjutas turgu anomaalselt kõrge hind, mida Eesti sadamates pooleteise aasta jooksul pakuti. Kõrge hind vähendas pelletitootjate ja peenpalgi-saeveskrite võimekust paberipuidu ostjatele konkurentsi pakkuda. Võrreldes 2018. aastaga langes kuuse- ja männipaberipuidu hind 8,3%, kuid kasepaberipuidu hind tõusis 4,9%. Aastases arvestuses **langes paberipuidu keskmine hind 2,2%**.

Küttepuidu turul jätkus läbi aasta **positiivne areng**. Nõudlus püsis ühtlaselt hea tänu pelletite globaalse nõudluse kasvule ja kohalike tootjate plaanitud suuremale tootmismahule. Pelletitootjate jaoks liiga kõrge paberipuidu hind aitas kaasa küttepuidu hinna tõusule. Küttepuidu keskmine hind tõusis aastaga 10,2%.

Hakkpuitu müüs RMK **kavandatust 8% enam**. Hakkimisküpsuse saavutanud raidmete ja tüveste laovarud kujunesid esialgse plaaniga võrreldes suuremaks. Nõudlus püsis stabiilne ja hinnad tõusid veidi. Tõusu põhjuseks võib pidada küttepuidu kerkinud hinda, mistõttu hakiti ja põletati seda koostootmisjaamades ning katlamajades vähem. Hakkpuidu keskmine hind tõusis aastaga 11,9%.

Kasvava metsa raieõigust müüdi eraisikutele sanitaarraiana küttepuidu varumiseks. Samuti müüdi kujundusraie õigust poollooduslike koosluste taastamiseks ja raadamiseks turbaalade tarvis. Raieõigust müüis RMK 11 700 kuupmeetrit keskmise hinnaga 16,07 eurot/m³.

METSAPARANDUS

Metsaparandusnäitajad	2015	2016	2017	2018	2019
Ehitatud, rekonstrueeritud ja uuendatud metsateed (km)	495	361	348	316	328
Rekonstrueeritud ja uuendatud kuivendussüsteemid (ha)	23 800	13 200	22 600	25 700	19 600
Investeering metsateedesse ja kuivendussüsteemidesse (mln eurot)	22,9	23,5	23	23,5	25,9

RMK maadel on **9212 km metsateid**, mis kuuluvad RMK-le. Neile lisandub umbes 2000 km teiste omanike maal olevaid teid, mida RMK kasutab ja seetõttu ka hooldab. 2019. aastal rekonstrueeris RMK olemasolevaid ja ehitas uusi metsateid 328 km.

Korras metsateed lihtsustavad metsa- ja looduskaitseteid, muudavad mugavamaks looduses liikumise ja kergendavad tulekahjude kustutamist. RMK metsas on **79 tuletõrje veevõtukohta**.

Kuivendatud on ligi pool RMK metsamaast. **Kuivendussüsteeme enam juurde ei rajata**, küll aga tuleb olemasolevaid hooldada ja rekonstrueerida. Kuivendamine suurendab igal aastal RMK metsade juurdekasvu pool miljonit tihumeetrit.

Korras metsateed lihtsustavad metsa- ja looduskaitseteid, muudavad mugavamaks looduses liikumise ja kergendavad tulekahjude kustutamist.

METSATULEKAHJUD

Tulekahjud RMK metsas	2015	2016	2017	2018	2019
Arv (tk)	10	9	1	45	8
Pindala (ha)	15	96,7	4	269	39
Keskmine põleng (ha)	1,5	10,7	4	6	5

PRÜGIKORISTUS

Prügikoristus RMK metsas	2015	2016	2017	2018	2019
Kogus (kg)	572 000	247 000	281 800	290 200	250 000
Kulu (eurot)	145 000	53 000	92 000	100 000	98 000

RMK koristas metsast 250 tonni prügi, aastaga vähenes koristatud prügikogus 40 tonni. Töö tegid ära RMK lepingupartnerid Ragn-Sells ja Eesti Keskkonnateenused ning see läks maksma 98 000 eurot.

Kõige rohkem prügistavad inimesed **Harjumaad ja Ida-Virumaad**, kust pärineb üle poole koristatud jäätmetest. Enim viiakse metsa olme- ja ehitusjäätmeid, mööblit, aga ka näiteks klaasi, metalli ja ohtlikke jäätmeid. Kõike seda saaks viia jäätmejaamadesse, kust need suunatakse edasi ringlusse või utiliseeritakse keskkonnale ohutul viisil.

Aladele, kuhu kiputakse massiliselt prügi tooma, on RMK üles seadnud **valvekaamerad**. Nende abil kogutud info edastatakse kohalikule omavalitsusele või Keskkonnainspeksioonile, kes võtab rikkujat vastutusse. Kui prügistajat ei suudeta tuvastada, teeb metsaaluse puhtaks RMK.

Prügi koristamine metsast on vajalik mitte üksnes seetõttu, et loodusesse viidud jäätmed riivavad silma, vaid need on ka ohtlikud keskkonnale ja metsaelustikule.

RMK annab metsast kokku kogutud ja sortitud plastjäätmetele uue elu, paigaldades prügist tehtud postidele riigimetsa sildid.

RMK annab metsast kokku kogutud ja sortitud plastjäätmetele uue elu, paigaldades prügist tehtud postidele riigimetsa sildid. Praeguseks on selliseid poste metsa üles pandud tuhatkond. Ühe meetri taaskasutatud plastist posti valmistamiseks kulub umbes 1420 jogurtitopsi, 1075 kilekotti või 1100 plastpudelit.

JAHINDUS

RMK jahimaa kasutushind	2015	2016	2017	2018	2019
Keskmine hind (eurot/ha)	3,02	2,93	3,76	2,26	3,39

RMK teenis jahindustegevusest **207 000 eurot**, valdavalt teeniti raha jahilubade müügist avalikel enampakkumistel. Aasta varasemaga võrreldes suurenes tulu 16%, selle põhjuseks oli lisandunud võimalus pikendada omandatud jahilubade ostueesõigust kuni kolmeks aastaks.

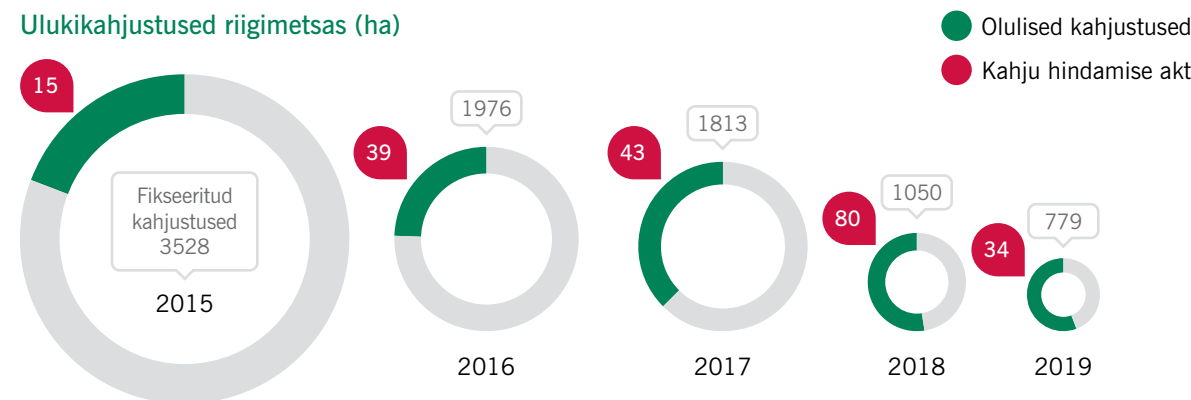
Keskmiselt tasuti RMK-le jahipidamise eest **3,39 eurot hektari kohta**. Seda on 50% rohkem kui aasta varem. Oma maal jahipidamist lubavate eraomanikega jagas RMK enampakkumise tuludest 17 800 eurot.

RMK haldab Kilingi-Nõmme, Kuressaare ja Väätša jahipiirkonda. Nendel aladel, kus RMK jahitegevust ei

korralda, on RMK riigimaa jahindusliku kasutuse lepingud sõlminud 329 jahipiirkonna kasutajaga. Muu hulgas sätestab leping ka selle, millal peavad jahimehed kompenseerima ulukite metsale tekitatud kahju.

Ulukikahju nõue esitati üheksale jahihendusele (aasta varem 33-le). Kokku puudutab see 23,5 hektarit, kus ulukid on söönud puid nii palju, et ala tuleb uuesti uuendada või metsauuendust olulises mahus täiendada. Kahjunõude kogusuurus on 9200 eurot. Varasemate aastatega võrreldes on vähenenud eelkõige põdra ja punahirve põhjustatud kahjustused, sellal kui metskitsede tekitatud kahju on jäänud samale tasemele.

Ulukikahjustused riigimetsas (ha)

LOODUSKAITSE

Kaitse all
olevaid liike
494

Kaitsealuste
liikide leiuukohti
38 186

Vääriselupaikade
kogupindala
20 472 ha

Hooldatavaid
poollooduslikke
kooslusi
22 184 ha

Looduskaitsetööde
maksumus
5,8 mln eurot

KAITSEALUSED LIIGID

NELI LEIDU

RMK maal on registreeritud **494 kaitsealust liiki**. Kõige rangemini kaitstavasse I kategooriasse kuulub 54 liiki, II kategooriasse 233 ja III kategooriasse 207 liiki.

Aastaga suurenes kaitsealuste liikide arv RMK maal nelja võrra. **Uute liikidena** on registreeritud

- I kaitsekategoorias ahtalehine kareputk (*Laserpitium prutenicum*),
- II kaitsekategoorias kollane kivipuravik (*Nephroma resupinatum*) ja lõuna-jumalakäpp (*Orchis mascula subsp. speciosa*)
- III kaitsekategoorias pruunikas vöötnarmik (*Phellodon fuligineoalbus*).

Liikide arvu kõrval kirjeldab teadmisi kaitsealustest liikidest sisulisemalt leiukohtade arv. **Kaitsealuste liikide leiukohti** on RMK maadel **38 186**, aastaga suurenes see näitaja 1932 võrra. Leiukoha all mõistetakse liigi ühe isendi või grupi kasvavatel taimedel ka grupi kasvukohta, lindude pesakohta jms.

UUED METSISE MÄNGUPAIGAD

Keskkonnaagentuuri kevadisel metsisemängu seirel leidsid RMK töötajad RMK maal neli uut metsise mängupaika ja tuvastasid metsise olemasolu seitsmel uuel alal. Loendati 15 metsisekukke, enamik neist Alutagusel.

Kontrolliti metsise olemasolu 22 Keskkonnaagentuuri metsise elupaigamudeli alusel välja valitud piirkonnas, millest 19 puhul puudus varasem teave selle kohta, et metsis seal elaks.

Kevadeti mängib Eesti metsades hinnanguliselt 1300–1600 metsisekukke, **90% arvel olevatest mängupaikadest asub RMK maal**. 78% RMK maal olevate mängupaikade pindalast asub kaitsealade sihtkaitsevööndites, kus majandustegevus ei ole lubatud.

Metsis on Euroopa suurim kanaline. Tegemist on päevase eluviisiga valdavalt paikse linnuga, kes veedab olulise osa ajast kuni 3 km raadiuses ümber mängupaiga. Mängupaigana eelistab metsis 80–130 aasta vanuseid siirdesoo männikuid. Metsis kuulub Eesti kaitstavate liikide II kategooriasse.

LENDORAVA ARVUKUS TÕUSUTEEL

RMK looduskaitjad, aga ka üks RMK partnerettevõtte harvesterijuht leidsid RMK metsadest **seitse uut lendorava elupaika**. Üle kümne aasta täitus lendorava kaitse tegevuskava lähieesmärk – fikseerida vähemalt 60 asustatud elupaika aasta kohta. Tegelik number kujunes isegi suuremaks – 73 asustatud elupaika.

Kõik seitse uut elupaika leiti **majandatavast metsast**, kus asub liigile elupaigaks sobivaid vanemaid haabasid. Ühe leiukoha näol oli tegu kõige idapoolsema lendorava leiuga viimaste aastakümnete jooksul: kohe Narva jõe lähedal.

Lendorava uute püsielupaikade moodustamise või olemasolevate laiendamise otsustab Keskkonnaamet. Seni rakendab RMK **esmast kaitset** ja peatab lendoravate leiualadel metsatööd.

Keskkonnaregistris on lendorava elupaigad registreeritud 2438 hektaril. 75% sellest alast asub RMK maal. Lendorava elupaikade ala jaguneb 137 elupaiga vahel, millest 2017. aastal oli asustatud vaid 40.

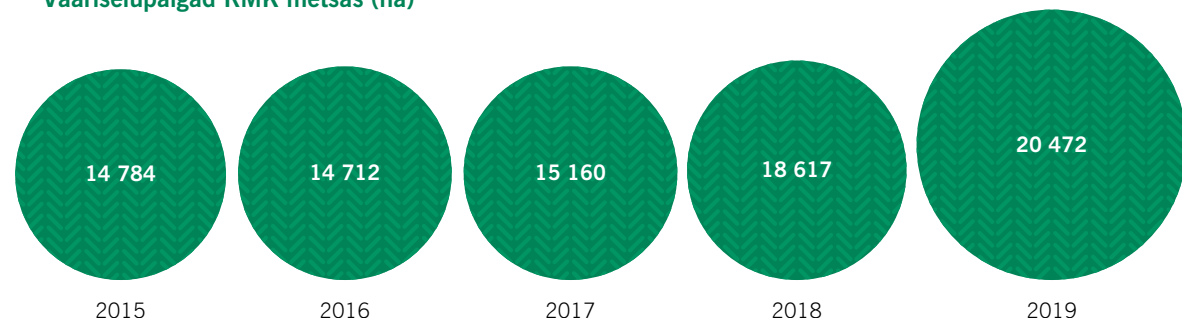
Üle kümne aasta täitus lendorava kaitse tegevuskava lähieesmärk – fikseerida vähemalt 60 asustatud elupaika aasta kohta.

RMK on lendorava teadaolevate elupaikade sidususe tagamiseks juba 2014. aastal loonud levikukoridorid, kus metsa majandamisel jälgitakse, et säiliks ühendus lendorava elupaikade vahel. **Levikukoridorid** pakuvad hetkel ühendusi ligi 50 ala vahel. Lisaks on RMK **reserveerinud lendoravale eluks sobilikke metsa-alasid**, kus metsamajandamist ei toimu, et võimaldada loomakestel uusi elupaiku asustada. Nendel aladel toimub igal aastal seire, mille tulemused näitavad, et lendoravad on asustanud RMK poolt planeeritud ja vabatahtlikult kaitse alla võetud metsa-alasid.

Lendorav on öise eluviisiga väike närliline, kelle elu möödub suuresti puudel ning kes läbib pikki vahemaid puult puule liueldes. Euroopa Liidus leidub lendoravat praegu ainult Eestis ja Soomes. Lendorav kuulub Eesti kaitstavate liikide I kategooriasse.

VÄÄRISELUPAIGAD

Vääriselupaigad RMK metsas (ha)

RMK maal on kaitse alla võetud 20 472 hektarit vääriselupaiku, aastaga suurenes ala 1855 ha võrra.

Vääriselupaigad on **haruldastele ja ohustatud liikidele sobivad elukohad majandataval metsamaal**, kus on säilinud loodusemetsadele omaseid struktuure, nagu näiteks väga vanad puud, suured lamavad ja surnud puud või põlenud puud. Kuna majandatavates metsades esineb selliseid metsa-alasid vähe ja hajusalt, on haruldaste ning ohustatud liikide püsijäämiseks oluline taoliste tunnustega metsaosad säilitada.

Vääriselupaigad liigituvad rangelt kaitstava metsa alla, mida on 29% RMK metsadest. Rangelt kaitstav mets moodustub kaitsealade loodusreservaatidest ja sihtkaitsevöönditest, püselupaikade ja kavandavate kaitsealade sihtkaitsevöönditest, vääriselupaikadest ning RMK-siseselt range kaitse alla võetud aladest, näiteks lendorava peatuspaikadest ja potentsiaalsetest vääriselupaikadest.

KAITSEALAD

RMK ostis **eraomanikelt 38 looduskaitseliste piirangutega maaüksust**. Omandatud maa kogupindalaga 317 hektarit läks maksma 2,99 miljonit eurot.

Looduskaitsemaade ostuks vajaliku raha teenis RMK 2018. aastal, kui müüs 5,6 miljoni eurot eest põhiülesannete täitmiseks mittevajalikku maad. 2018. aastal, kui kõrge loodusväärtusega maade riigile ostmine Maa-ametilt RMK-le üle tuli, kulus sellest rahast ära vaid 570 000 eurot ja nii ei pidanud RMK 2019. aastal rohkem maad müüma.

Looduskaitsepiirangutega maade ost toimub keskkonnaministri käskkirja alusel, ja seda valmistab ette Keskkonnaamet. Riik omandab maaüksuse, kui selle kaitsekord piirab oluliselt maa sihtotstarbelist kasutamist. Oluliseks piiranguks võib olla näiteks uuendusraie täielik keeld metsamaal. Tänu muutunud süsteemile on maa riigile müümise ootejärjekord langenud kümnel aastalt ühele. Kauem tuleb oodata vaid siis, kui maad ostes olid looduskaitsele piirangud ostjale juba teada.

Tänu muutunud süsteemile on maa riigile müümise ootejärjekord langenud kümnel aastalt ühele.

RMK metsas asuvad kaitsealad (ha)

Kaitseala sihtkaitsevöönd	195 951
Kaitseala piiranguvöönd	70 123
Püselupaiga piiranguvöönd	29 101
Püselupaiga sihtkaitsevöönd	23 850
Hoiuala	18 964
Kaitseala loodusreservaat	3 316
Kaitse-eeskirjata kaitseala	690
Looduse üksikobjekt	122

LOODUSKAITSETÖÖD

Looduskaitsetööde maksumus	2015	2016	2017	2018	2019
RMK omarahastus	1 447 300	665 000	901 000	1 126 000	1 214 000
Muu rahastus (riigieelarvest, eurofondid)	1 403 000	1 417 000	2 351 000	3 767 000	4 602 000
Kokku	2 850 300	2 082 000	3 252 000	4 893 000	5 816 000

Eestis on kaitse alla võetud 572 taime-, seene-, sambliku- ja loomaliiki. Neist 494 on registreeritud ka RMK maadel. Seega on RMK maal asuvate elupaikade heal seisundil **suur roll kogu Eesti elurikkuse käekäigus**.

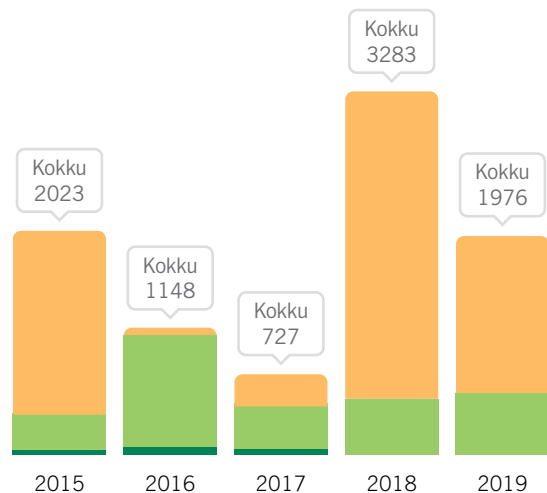
Osa kaitse all olevate liikide heaolu sõltub sellest, kas inimene säilitab või taastab nende püsimiseks vajalikud elupaigad: niidud, nõmmed, sood, poolavatud metsakooslused jne. Teine osa liike ei vaja hakkama saamiseks muud, kui et säiliks Eestile omased metsa-, vee- ja soelupaigad. Viimasel juhul saab inimene kaasa aidata sellega, et likvideerib kunagi rajatud elupaiku kahjustava taristu – kuivenduskraavid, vanad paisud jõgedel jne.

Elupaikade taastamine (ha)

● Koosluse taastamine ● Poolloodusliku koosluse taastamine ● Sookoosluse taastamine

RMK tegi 2019. aastal elupaikade taastamistööd ligi 2000 hektaril – soelupaiku taastati 1422 hektaril ja poollooduslike kooslusi 554 hektaril.

Looduskaitsetööde rahaline maht tõusis aastaga viiendiku võrra, jõudes 5,8 miljoni euroni.

POOLLOODUSLIKUD KOOSLUSED

Rendile antud maad poollooduslike koosluste hooldamiseks (ha)	2015	2016	2017	2018	2019
Kokku	21 000	22 462	23 355	23 962	24 304
... neist aasta jooksul rendile antud uued maad	2 734	1 462	893	607	342

RMK taastas 554 hektarit poollooduslike kooslusi ehk lihtsamalt öeldes niite ja karjamaid. Kõige enam taastati niiduelupaiku Saaremaal ja Mandri-Eestis Soomaa rahvuspargis. Saaremaal taastati kõige rohkem loopealseid ehk alvareid ning Soomaal lamminiite. Lisaks taastati peamiselt Lääne-Eestis ja Pärnumaal ligi 100 hektarit puisniite.

Suurenes hoolduseks välja renditud poollooduslike koosluste pindala. **Maakasutuslepingud** on nendele aladele sõlmitud 408 rentnikuga ja välja on renditud 24 304 hektarit. Maid on hooldusele antud kõigis Eesti maakondades, kõige rohkem Saaremaal (ca 6000 ha), Läänemaal (ca 5700 ha) ja Pärnumaal (4700 ha).

Riigimaal asub veel ligi 11 200 hektarit hooldusest väljas olevaid endiseid niite ja karjamaid. Neist aladest moodustavad 2/3 jõgede luhtadele ja madalsoodesse inimese poolt kunagi kujundatud niidukooslused, mille hooldamine tänapäevase tehnikaga on raske.

Ligipääsu parandamiseks poollooduslikele kooslustele ehitab ja rekonstrueerib RMK teid, sildu ja truupe. 2019. aastal rajatud kaheksa teed kogupikkusega 11 km annavad parema ligipääsu rohkem kui 1700 hektarile niitudele. Suuremad teed valmivad Tartu linna lähistel Ropka-Ihaste ja Alam-Pedja looduskaitsealadel. Üks inseneritehniliselt põnevamaid objekte oli tee ja sild Narva jõe ääres asuvale Karoli luhale, mis jälgib maastiku reljeefi ning panustab lisaks luhahooldamisele ka Eesti idapiiri kontrollimisse.

RMK planeerib ka 2020. aastal taastada üle 500 ha niite ja ootab ettevõtlikelt inimestelt ettepanekuid kasutusest väljas olevate endiste niitude ja karjamaade hooldusele võtmiseks. Selleks on RMK koostöös Maa-ametiga loonud ka veebilahenduse aadressil www.maaamet.ee/rmk.

Poollooduslikud kooslused on Eesti maastikupildile iseloomulikud alad, mida on pikalt kasutatud karja- ja heinamaana ning mille liigirikkuse säilimiseks on vajalik mõõdukas inimtegevus.

SOOELUPAIGAD

Soode taastamistööd lõppesid 1422 hektaril. Kõige ulatuslikumad tööd toimusid Pärnumaal Luitemaa looduskaitsealal **Maarjapeakse rabas** (539 ha) ja Soomaa rahvuspargis **Õrdi ja Kikepera rabas** (484 ha). Saaremaal taastati **Kõlaja raba** tervikliku ökosüsteemina, kui sulgeti soo kaheks jaganud suur kuivenduskraav.

Hoo sai sisse endiste **turbakaevandusalade taastamine**. Pärnumaal lõppesid tööd Alu ja Kõima jääksoos, Põlvamaal Meelva rabas. Kõige põnevam oli taastamistöö Viru rabas, kus kuivendussüsteemide sulgemine toimus vahetult Eesti ühe külastatavama laudtee kõrval. Paariks päevaks tõusis vesi isegi üle laudtee ja seetõttu pidi kibekiirelt ühe paisu kõrvaldama ja laudtee kõrgemale ehitama. Kokku lõpetati turba kaevandamisega rikutud soodes taastamistööd 280 hektaril.

Sood on üliolulised, sest aitavad tagada elurikkust, säilitada puhast vett, võidelda üleujutuste ning põuaga ja siduda atmosfäärist süsinikku. Soode taastamiseks sulgetakse kunagi rajatud kuivenduskraavid ning vajadusel raadatakse soo pinnale kuivendamise tõttu kasvanud mets.

Sood aitavad tagada elurikkust, säilitada puhast vett, võidelda üleujutuste vastu ning põuaga ja siduda atmosfäärist süsinikku.

LIIGIKAITSETÖÖD

Spetsiifilisi töid tehti **20 haruldase ja ohustatud liigi heaks**, kokku 77 hektaril.

Enim töid tehti traditsiooniliselt kaitsealuste taimeliikide ja kahepaiksete elupaikade seisundi parandamiseks. Suurema tööna loodi paremad kasvu-tingimused **punase tolpea** leiukohas Saaremaal (20 ha). **Harivesiliku** ja **mudakonna** kudemisveekogude seisundit parandati 13 kohas ja erinevate taimeliikide elupaiga seisundit 14 kohas.

Saaremaal Vilsandi rahvuspargis Harilaiul jätkus kunagi metsastatud luiteelupaikade taastamine, millest peaks võitma I kaitsekategooria liik **juttself-kärnkonn** ehk kõre. Selleks tehtud kujundusraie jätkub ka 2020. aastal.

PARGID JA MAASTIKUVAATED

Maastiku hooldus- ja taastamistööd tehti 28 hektaril, teiste seas näiteks Raplamaal **Varbola muinaslinnuses** ja Lääne-Virumaal **Neeruti järvede ning matkaradade** ümbruses. Enamasti tähendasid need tööd vaadete avamist.

Hooldus- ja taastamistööd tehti 14 pargis. Näiteks **Glehni pargis** Tallinnas võeti maha külastajatele ohtlikke puid ning puhastati pargiala olmeprügist. Teistes parkides niideti heina ja raiuti võsa ning võeti maha külastajatele ohtlikuks muutunud puid.

PÕLULA KALAKASVANDUS

Põlulast jõgedesse asustatud kalad

Aasta	Liik	Vastne	Ühe-suvine	Ühe-aastane	Kahe-suvine	Kahe-aastane	Kokku
2015	Lõhe	98 500	127 541	40 638	3 580	41 885	312 144
2016	Lõhe		86 157	44 755	5 393	36 796	173 101
2017	Lõhe		54 682	60 851	21 186	42 795	179 514
2018	Lõhe	75 000	118 355	79 497	9 256	32 767	314 875
2019	Lõhe	47 370	164 375	73 862	12 739	28 648	326 994
2016	Siig		33 810				33 810
2017	Siig		6 885				6 885
2018	Siig		43 774				43 774
2019	Siig		30 374				30 374
2019	Tuur		4 820				4 820

Lõhe ja siia jõgedesse taasasustamise kõrval tehti Põlulas **katsetöid tuura noorkalade kasvatamiseks** ja valmistuti ebapärlikarpidega tegelemiseks. Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi toel valmis kalade **karantiinihoone**, kus saab haigusuringute ajal hoida loodusest toodavaid kalu ja marja.

Kevadel ja sügisel asustati jõgedesse ligi 327 000 lõhe noorkala. Kalad lasti Valgejõe, Pühajõe, Pärnu, Loobu, Purtse, Selja, Jägala ja Pirita jõe kärestikele. Neljas aasta järjest katsetati edukalt siia noorkalade kasvatamist. 30 000 isendit asustati Pärnu jõkke.

Koostöös Eesti Loodushoiu Keskusega toodi juuli lõpus Saksamaa Borni kalamajandist Põlulasse

11 000 tuura vastset. Nendest 5000 noorkala asustati sügisel Narva jõkke ning 2000 jäeti Põlulasse edasikasvatamiseks. Atlandi tuur kadus Eesti vetest 19. sajandi lõpus, nüüd soovib RMK asurkonna Narva jões taastada.

Alustati **ettevalmistusi ebapärlikarbi kasvatamiseks** Põlulas. Selle karbiliigi loodusliku elupaiga seisund on halb ja arvukus kriitilisel piiril, mistõttu on vajalik liigi kasvatamine *ex situ* ehk väljaspool tema looduslikku keskkonda. Põlulas koostati ebapärlikarbi kasvatamise kava, mille käigus tehti veeuringud kalakasvanduses ja jões ning selgitati välja kitsaskohad. Praktiliste tegevustega alustatakse 2020. aastal.

LOODUSES LIKUMINE JA LOODUSTEADLIKKUS

Külastusi
RMK puhke-
ja kaitsealadel
2,6 mln

Külastajaid
teabepunktides
98 400

Külastajaid
Elistvere
loomapargis
61 300

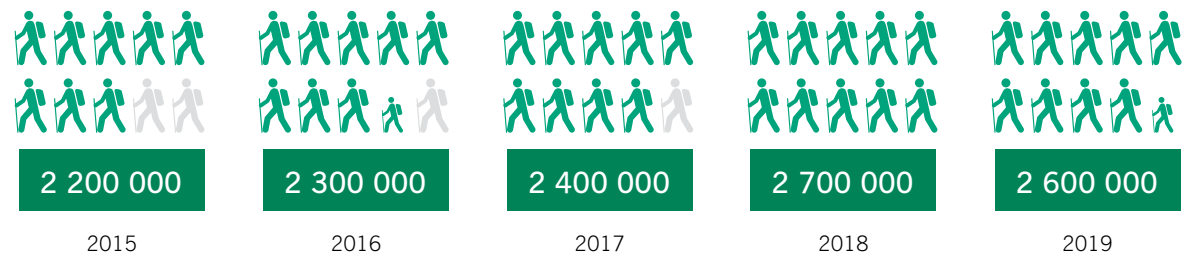
Külastajaid
Sagadi
metsamuuseumis
41 900

Osalejaid
loodusõppe-
programmides
49 400

Kulutused
külastustaristule
ja loodusteadlikkuse
edendamisele
8,1 mln eurot

LOODUSES LIIKUMINE

Külastusi RMK puhke- ja kaitsealadel

TARK MEES TASKUS

RMK puhke- ja kaitsealad külastati 2,6 miljonil korral, mis on 100 000 võrra vähem kui varasemal, kuuma suve ja vabariigi juubelipidustuste aastal.

Jaanipäeva eel sai valmis **RMK uus mobiiliäpp**. Äpist leiab RMK matkatee ja matkaradade rajajooned, kõigi RMK külastusobjektide asukohad, kohale sõitmise juhised, info varustatuse kohta ja fotod. Äpp võimaldab kasutajal oma asukohta positsioneerida ja leida endale kõige lähemad külastusobjektid.

RMK uus äpp „RMK Loodusega koos“ on kasutatav eesti, vene ja inglise keeles nii Androidi kui ka iOSi tarkvaral töötavates seadmetes. Äpi töötas välja RMK IT-osakond ja äriteenuseid pakkuv CGI Eesti.

UUED KAUNID KÜLASTUSOBJEKTID

Looduses liikumise võimaluste parandamiseks tehti **töid 32 külastusobjekt**il. Valmis sai kaheksa objekti ning lõpetamisjärku jõudis üksteist. 13 objektile jätkuvad tööd 2020. aastal.

Valmis said:

- efektse arhitektuurilise lahendusega **Valgesoo vaatetorn** Põlvemaal
- linnusõpru rõõmustav **Kabli õpperada** Pärnumaal
- sookooslusi tutvustav **Selli-Sillaotsa õpperada** Tartumaal
- **Altja õpperaja puidust purre** Lääne-Virumaal
- **Võlingi allika matkarada** ja **Simisalu-Matsimäe loodusrada** Järvemaal
- **Kakerdaja loodusrada** ja **Paunküla mägede matkarada** Harjumaal

Lõpujärku jõuti töödega Teringi õpperajal Viljandi- ja Karula rahvusparkis.

ERILISED LEMMIKUD

RMK pakub looduses liikumise võimalusi **13 puhkealal, kuues rahvusparkis ja paljudel kaitsealadel** üle Eesti. Külastustaristu on üles ehitatud nii, et see pakuks häid võimalusi külastajatele, aga aitaks kaitsta ka metsa ja loodusväärtusi. Nii suunab RMK inimesi liikuma aladele, kus looduse koormustaluvus selle välja kannatab. **Looduse koormustaluvust** seiratakse pidevalt.

Kõige külastatavamad puhkealad olid:

- Peipsi põhjaranniku puhkeala (sh Oru park, 294 900 külastust)
- Tallinna ümbruse puhkeala (sh Keila-Joa park, 237 600 külastust)
- Nõva puhkeala (221 100 külastust)

Kõige külastatavamad kaitsealad olid:

- Lahemaa rahvuspark (228 200 külastust)
- Soomaa rahvuspark (99 100 külastust)

Võrreldes 2018. aastaga tõusis külastatavus Lahe- maa ja Soomaa rahvusparkis, Alam-Pedja loodus- kaitsealal, Vormsi maastikukaitsealal ja Naissaare looduspargis.

Suure külastatavuse säilitasid Viru raba õpperada, Taevaskodade matkarada ja Rannametsa-Tolkuse õpperada. Atraktiivsed olid ka värskest rekonstrueeri- tud külastusobjektid. Uuenduseelse ajaga võrreldes külastati näiteks Selli-Sillaotsa rada pea kolm korda ja Valgesoo õpperada üle kahe korra rohkem.

LOODUSTEADLIKKUS

Loodusõppeprogrammid ja nendes osalejad	2015	2016	2017	2018	2019
Läbi viidud loodusõppeprogrammid	2 695	2 766	2 667	2 594	2 380
Loodusõppeprogrammides osalejad	48 500	52 800	52 000	51 600	49 400

RMK külastuskeskustes, loodusmajades ja Sagadi metsakeskuses korraldati **loodusõppeprogramme 49 400 inimesele**. Kolm korda aastas toimuvatest kampaaniaprogrammidest saavad lasteaia- ja koolilapsed osa vaid sümbolise 1-eurose osalustasu eest.

RMK korraldatud loodusteadlikkust edendavatest tegevustest võttis osa 282 000 inimest. RMK teabepunktid jagasid nõu 98 400 korral.

RMK interaktiivset metsaviktoriini tegi kaasa 471 klassi 150 koolist. Toimusid konkursid „Meisterdusi metsast“ ja „Eesti koolilaste metsapostkaart“.

ELISTVERE LOOMAPARK

Elistvere loomaparki külastas aasta jooksul **61 300 inimest**. Kui ootuspäraselt jagub enim külastajaid suvekuudesse, siis teine populaarne periood on jõulujärgne aeg. Nii näiteks tuli karu Karoliina sünnipäevale 26. detsembril lausa 1200 inimest. Sündmuse menukusele võis kaasa aidata ka see, et Elistvere loomapark sai endale Facebooki lehe.

Loomapargis tähistati sõbrapäeva, munadepühi, emadepäeva ja isadepäeva. Suve pikimatel öödel juuni lõpus oli Elistvere loomapark külastajatele avatud südaööni.

Elistvere loomapere kosus kahe kabehirvevasika võrra. Loomapargis saab näha peamiselt Eesti metsades elavaid loomi võimalikult looduslikus keskkonnas.

SAGADI METSAKESKUS

Sagadi metsakeskuse külastatavus	2015	2016	2017	2018	2019
Metsamuuseumi külastajad	28 500	32 800	31 400	34 600	41 900
Majutuskliendid	9 500	9 100	7 100	8 200	9 700

RMK Sagadi **metsakeskust külastati 68 900 korda**. Neist 41 900 korral tehti tutvust ka Sagadi metsamuuseumi ja Sagadi mõisa härrastemajas oleva mõisamuuseumi väljapanekutega. Näitustest sai osa viiendiku võrra rohkem inimesi kui aasta varem.

Augustikuus tähistas Sagadi mõis oma **550. aastapäeva** suursündmusega Valge Öö Sagadis. Mõis ja seda ümbritsev park täitus lummava valguskunsti, kaunite kontsertide ja välkohvikute hõrkude aroomidega. Esimest korda peeti sellist suurt valguspidu RMK eestvõttel 2018. aastal Keila-Joal. Kaunist peost Sagadis võttis osa 4500 inimest.

Traditsiooniliste sündmustena peeti Sagadi metsakeskuses saja kostüümi päeva, öömuuseumi, looduskooli perepäevi, puupäevi, seenenäitust ja Lahemaa maitsete nädalat. Teist aastat järjest etendus Sagadi mõisapargis Vene teatri suvelavastus, Ivan Turgenevi „Kuu aega maal“.

Näitustest sai osa viiendiku võrra rohkem inimesi kui aasta varem.

Sagadi metsamuuseumis sai tutvuda püsiekspositsiooniga **„Mets toidab“** ja suvel näha Meelis Kihulase rändnäitust **„Puud ja inimesed. Kumardus Ants Viiresele“**, mis tutvustas endisaegsete tarberiistade kaudu Eesti rahvapärast puutööndust. Härrastemajas oli jätkuvalt üleval Eesti metsandusele pühendatud näitus **„100 sammu metsateel“**.

Sagadi metsakeskuse peaülesandeks on loodusteadlikkuse edendamine ja kultuuripärandi hoidmine ning tutvustamine muinsuskaitsealuses mõisakompleksis.

LOODUSKAAMERAD

RMK looduskamerasid saab vaadata YouTube'ist Riigimetsa kanalist.

RMK looduskamerasid edastasid aasta jooksul pilti lausa kaheksast Eestimaa paigast.

Kilingi-Nõmme kandis Uras juhtus **koprakaamera** ees harukordne sündmus. Hetkel, kui kobras tiigi madalas vees maiustas, murdis kaldal puu ja tabas kobrast. Pärast täpset tabamust koprapaari enam koos ujumas ei nähtud.

Penijõe ääres olev koprakaamera pilt pakkus kindla tõendi, et Matsalus on haruldane kassikakk endiselt olemas. Kobrastele närimiseks pandud püstine haavatuvi sai ühel õhtul kassikakule sobivaks vaatluspaigaks.

Veealust elustikku sai jälgida aasta alguses Põlula kalakasvanduse forelliojas, kevadel Võrtsjärves ning alates suve algusest Keila jões. Võrtsjärve üleujutatud ala madalas vees paiknenud kaamerapildist paistis silma selgrootute üllatav ohtrus. Mitmeid kordi tulid haugid kaamerat uudistama, veidi elevant tekitas haruldane kalaliik vingerjas.

Mägrakaamera vahendas Tallinna loomaaija territooriumile elama asunud **linnamäkrade tegemisi**. Tehiskünka jalamile üles seatud kaamera ees võis öötundidel tihti näha nelja-viit looma. Üllatust pakkus see, et mägrad vahetasid väga tihti pesamaterjali. Üks nende põhitegevus oligi kulupallide veeretamine pessa ja sealt välja. Talveuinakusse mägrad ei jäänudki.

Pika traditsiooniga **hirvekaamera** Saaremaal näitas hirvepullikarja, sarvede heitmise aega ja uute sarvede kasvamist, tosin peahet poetati otse hirveplat-sile või selle vahetusse lähedusse.

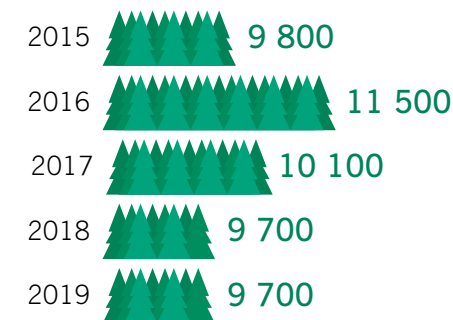
Šaakalikaamera oli üleval Saastna poolsaarel. Lumevaesel talvel õnnestus looma näha just nendel paaril päeval, mil maad kattis korralik lumevaip.

JÕULUKUUSED

RMK metsast toodi jõuluks **9700 kuusepuud**, takistuseks ei saanud ei lume puudumine ega jõulukuul maad räsitud tormituuled. Õige kuusekoha aitas leida ja puu eest tasuda RMK äpp.

RMK metsast pärit jõulupuud ehtis ka mitmete ühiskondlike institutsioonide ruume. Presidendi kantselei ette Kadriorus kerkis RMK toel jõulumets, mille kandev sõnum rõhutas **eri põlvkondade olulisust** nii metsas kui ka inimühiskonnas. RMK kinkis jõulukuused kõigile asenduskodudele, kes seda soovisid.

RMK metsast toodud jõulukuused

PÄRANDKULTUUR

Aastaga täienes RMK eestvõttel koostatud **pärandkultuuri andmebaas** 479 objekti võrra, koondades nüüd infot 39 158 objekti kohta. Teiste seas kanti andmebaasi teave 153 loodusliku pühapaiga kohta Harjumaal ja Virumaa idaosas.

Looduslikud pühapaigad on ühiskonnas viimastel aastatel palju kõneainet pakkunud. Muinsuskaitseamet on neid inventeerinud alates 2016. aastast, ent 2019. aastal jõuti olulise tähiseni – jõustunud uue muinsuskaitseadusega loodi uue mälestise liigina ajalooline looduslik pühapaik. Esimese sellise objektina võeti riikliku kaitse alla **Rosma ristimets** Põlvamaal, mis asub suures osas RMK metsamaal.

Looduslike pühapaikade inventuur muinsuskaitseameti eestvedamisel jätkub, 2020. aastaks plaanitakse kaardistustööga katta pooled Eesti kihelkonnad. Inventuuridega kirjeldatud objektidest jõuab riikliku kaitse staatusesse vaid tähelepanuväärseim osa. Et ka ülejäänud info kasutust leiaks, kantakse see muinsuskaitseameti ettepanekul RMK hallatavasse pärandkultuuri objektide andmebaasi, mis on informatiivne avalikus kasutuses olev andmebaas maaomanikele ja teistele maastikuhuvilistele.

RMK tellis 2019. aastal ka ise **inventuuri 14 võimaliku loodusliku pühapaiga kohta** oma maal, mida muinsuskaitseamet polnud veel jõudnud inventeerida.

An aerial photograph of a circular pond in a snowy, forested landscape. The pond is the central focus, surrounded by snow-covered ground and bare trees. A semi-transparent map overlay is centered on the pond, showing a circular area with a grid pattern, likely representing a research or management zone. The map overlay is semi-transparent, allowing the pond's water and the surrounding terrain to be visible through it.

TEADUSTEGEVUS

Toetatud
rakendusuringuid
17,
sh töös olevaid **2**

Rakendusuringute
eelarve
2008–2019
2,4 mln eurot

Metsandus-
stipendiume **5**

Kulutused
stipendiumitele
42 000 eurot

RAKENDUSUURINGUD

RMK alustas sihipärase teadustegevuse toetamisega aastal 2008. Selle aja jooksul on rahastusotsust tehtud 17 rakendusuringule ja välja makstud 2,4 miljonit

eurot. 2019. aastal jõudis lõpule üks RMK rahastatud teadusprojekt ning töös on kaks projekti.

RMK TEADUSNÕUKOKKU KUULUVAD

Tartu Ülikoolist

- Jaan Liira
Taimeökoloogia vanemteadur
- Krista Lõhmus
Ökofüsioloogia õppetooli rakendusökoloogia vanemteadur, emeritprofessor
- Ülo Mander
Loodusgeograafia ja maastikuökoloogia õppetooli juhataja, loodusgeograafia ja maastikuökoloogia professor

Eesti Maaülikoolist

- Hardi Tullus
Metsakasvatuse ja metsaökoloogia õppetooli juht, professor
- Kalev Jõgiste
Metsakasvatuse ja metsaökoloogia õppetooli professor
- Kalev Sepp
Keskkonnakaitse ja maastikukorralduse õppetooli juht, professor

RMK-st

- Aigar Kallas
Juhatusesimees
- Kristjan Tõnisson
Juhatuseliige

LÕPPENUD TEADUSPROJEKTID

Kuusikute raieaja ja raieviiside mõju patogeeni levikule ja arvukusele ning puistu elurikkusele viljakates kasvukohatüüpides

Kestus: 2016–2019

Projektijuht: Rein Drenkhan Eesti Maaülikoolist ja Leho Tedersoo Tartu Ülikoolist

Projekti põhitäitjad: Rein Drenkhan, Leho Tedersoo, Kalev Adamson, Tiia Drenkhan, Katrin Jürimaa, Piret Lõhmus, Allar Padari, Katrin Rosenvald, Raul Rosenvald, Elisabeth Rähn, Hardi Tullus

RMK rahastus: 299 913 eurot

Töö eesmärgiks oli selgitada hariliku kuuse enamusega puistute majandamise mõju juuremädanike levikule ja kahjustusele ning seente ja epifüütide elurikkusele võrrelduna majandamata puistutega.

Uuringu materjal koguti 2016. ja 2017. aastal ning see hõlmas harvendatud ja harvendamata viljakate kasvukohatüüpide (jänesekapsa, sinilille ja naadi) kuusikuid, kokku 185 puistut. Need asusid Eesti eri piirkondades ning jaotusid kuude vanuseklassi: 4–20, 21–40, 41–60, 61–80, 81–100 ning vanemad kui 100 aastat.

Selgus, et kui arvestada saamata jäänud tulu kõikidele Eesti kuuse enamusega puistutele, siis **mädanikest tingitud kahjud metsaomanikule ulatuvad 8,5 miljoni euroni aastas**. Kuna mädanike osakaalu suurenemist puistus mõjutavad puistu vanus, hooldusraiate arv ning kasvukohatüüp, siis valitsevad ja

jämedamaid kuuski hooldusraietega raiudes kasvab juuremädanike nakkuse oht. Seda leevendab, kui teha vaid üks-kaks hooldusraiet puistu nooremas eas (kuni 15 aastat) ning edasi jätta puistud kuni uuendusraieni puutumata. Selliste puistu noores eas tehtavate hooldusraiate mõte oleks ühtlasi segapuistute kujundamine, et vältida monokultuursete kuusikute tekkimist.

Kuivõrd kuusikute kasumiküpsus on mädanikukahjude tõttu kuni 10 aastat madalam võrreldes terve teoreetilise puistuga, siis majanduslikust aspektist lähtudes võib **kuuseenamusega puistute raievanuse langetamist pidada mõistlikuks** otsuseks. Siiski leidsid teadlased, et kuusikute kasumiküpsus vajab enam analüüsi ja ka kuuse kasvukaigu mudelite korrigeerimist.

Lamapuidu kogus seente, sammalde ja samblike liigirikkuse jaoks pole viljakates kuusikutes tõenäoliselt nii kriitiline, kui uurimisgrupp algselt oletas. Siiski tuleb elustiku toetamiseks seisvat surnud puitu ja kõrgema laguastmega lamapuitu raietöödel säilitada, sest harvendatud kuusikutes on nende maht väiksem kui harvendamata kuusikus. Lisaks saab samblike puhul ilmsiks tulnud raievanuse alanemise negatiivset mõju leevendada vana metsa servas kasvanud elusate kuuskede (n-õ veteranpuude) säilitamisega ning puistus raie eel seniste tüügas- ja lamapuude alles jätmisega, sest need aitavad säilitada nii elupaigaspetsialistide populatsioone raie järel kui ka toetavad vajalike mikroelupaikade esinemist ja tekkimist.

TÖÖS OLEVAD TEADUSPROJEKTID

Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine

Kestus: 2018–2021

Projektijuht: Kadri Runnel Tartu Ülikoolist

Projekti põhitäitjad: Anneli Palo, Piret Lõhmus, Raul Rosenthal, Indrek Tammekänd

RMK rahastus: 152 517 eurot

Projekti käigus uuritakse, kas loodusväärtuste püsimine kaitsealustes metsafragmentides sõltub sellest, kuidas majandada neid ümbritsevad metsi.

Arvestatav osa Eesti kaitsealustest metsadest on väikesed, alla 15 hektari suurused fragmendid, mis on ümbritsetud majandusmetsaga. Sellised metsakillud on olulised, sest pakuvad elupaika paljudele hajusalt levinud ohustatud liikidele. Samas ei moodusta need isereguleeruvaid looduslikke tervikuid ning on ohustatud välismõjude poolt, mistõttu on ohus ka sealsed loodusväärtused. Projekti käigus uuritakse, kas loodusväärtuste püsimine kaitsealustes metsafragmentides sõltub sellest, kuidas majandada neid ümbritsevad metsi.

2019. aastal tehti välitöid ja 2020. aasta kevadeks ollakse nendega umbes poole peal. 2019. aasta tegevused olid seotud liikide otsimise ja metsastruktuuri mõõtmisega. 2020. aasta kevadet alustati eospüüdjate väljaviimisega, et mõõta, millised seeneeosed uuritavates metsafragmentides ringi lendavad. See katse kestab hilissügiseni. Lisaks on pooleli samblikuinventuurid ja ees ootamas põhjalikumad puiduseente uuringud.

Projekti esimesi kokkuvõtteid hakatakse tegema 2020. aasta sügisel. Töö tulemusel koostatakse **majandamissoovitusi loodusväärtuste paremaks hoidmiseks**. Projekt viiakse ellu Tartu Ülikooli ja Eesti Maaülikooli koostöös.

Biotõrje efektiivsus ja antagonistlike seente kasutamine juurepessu tõrjes hariliku kuuse puistutes ning erinevate taimetüüpide nakatumine viljakates kasvukohatüüpides

Kestus: 2019–2021

Projektijuht: Tiia Drenkhan Eesti Maaülikoolist

Projekti põhitäitjad: Kadri Põldmaa, Tiit Maaten, Kalev Adamson, Leho Tedersoo, Rein Drenkhan

RMK rahastus: 194 213 eurot

Hariliku kuuse puistute kasvu viljakates kasvukohatüüpides pärsib juuremädanike ulatuslik levik. Juurepessu tekitatavaid kahjustusi aitab leevendada hiidkoorikul põhineva biopreparaadi Rotstop® kasutamine. Projekti käigus **analüüsitakse preparaadi tõhusust ja töötlemisega kaasnevaid mõjusid elustikule**, lisaks uuritakse ka teisi antagonistlikke seeneliike ning nende toimet juurepessu vastu. Juuremädanike tekitajad on viljakates kasvukohatüüpides agressiivse levikuga ning võivad noori puid nakatada juba varajases eas. Noorte puude juuremädanikega nakatumise analüüsimiseks rajatakse erinevate taimetüüpidega katsealad.

Projekti seis oli 2019. aasta lõpuks selline.

- Juurepessu tõrjel kasutatava biopreparaadi Rots-top® efektiivsuse välja selgitamiseks on kogutud 1520 puiduproovi hariliku kuuse enamusega harvendusraie-ealistest puistutest. Kogutud proovidest analüüsitakse juurepessu ja hiidkooriku olemasolu ja hulka enne kändude töötlemist. Juurepessu eoste rohkuse hindamiseks õhust ning eoste sesoonse leviku välja selgitamiseks on proovid kogutud kahest hariliku kuuse enamusega puistust.
- Võrdlemaks seeneelustikku biopreparaadiga Rots-top® töödeldud ja töötlemata kändudes, on kogutud 400 puiduproovi hariliku kuuse enamusega harvendusraie-ealistest puistutest. Väga esialgsetest tulemustest on selgunud, et Rotstopi® kasutamine ei ole statistiliselt oluliselt mõjutanud seeneliikide mitmekesisust kändudes.
- Juurepessu parasiitide isoleerimiseks on viljakahad kogutud, jätkub nende analüüsimine.
- Erinevate taimetüüpide nakatumise uurimiseks juuremädanike tekitajatega on rajatud neli katseala: kolm RMK ja üks Järvelja õppe- ja katsemetskonna alale. Kevadel 2019 istutati kõikidele aladele hariliku kuuse, hariliku männi ja arukase avajuursed ja potitaimed. Esimesi proove analüüsitakse kaks aastat pärast istutamist.

Projekt viiakse ellu Eesti Maaülikooli ja Tartu Ülikooli koostöös.

STIPENDIUMID

Endel Laasi nimeline stipendium

- Eesti Maaülikooli doktorantidele
- 4800 eurot aastas
- 2019. aasta stipendiaadid: Merit Fjodorov ja Marek Uri

Heino Tederi nimeline stipendium

- Eesti Maaülikooli magistrantidele
- 3200 eurot
- 2019. aasta stipendiaadid: Mari Tuvikene ja Kristjan Täll

Toomas Ehrpasi nimeline stipendium

- Luua Metsanduskooli õpilastele
- 1917 eurot
- 2019. aasta stipendiaat: Risto Kiisk

PREEMIA MAGISTRITÖÖLE

RMK premeeris 700 euroga Eesti Maaülikooli metsakorralduse eriala magistranti Priit Vellakut, kes uuris harvendusraiate lühi- ja pikaajalist tasuvust. Tasuvuse hindamiseks kasutas Priit Vellak simulatsiooniprogrammi ja võrdles metsa majandamise kolme stsenaariumi – puistu majandamist Soome metsamajanduse soovitude järgi, majandamist Eesti metsa majandamise eeskirja kohaselt ning puistu looduslikku arengut harvendusraieid tegemata. Magistritöö tulemuste kohaselt on **metsa majandamine harvendusraietega keskmiselt 18,8% suurema tasuvusega kui harvendusraieteta**. Harvendusraieteta simulatsioonides varuti kõige enam

puitu, kuid küttepuidu suure osakaalu ja puude suremuse tõttu oli puidu keskmine hind madalam, samal ajal kui harvendusraied suurendasid jämedamate, parema puidu kvaliteediga ja seetõttu kõrgema hinnaga sortimentide osakaalu.

Magistritööd pealkirjaga „Järvelja õppe- ja katsemetaskonnas aastatel 2015–2017 tehtud harvendusraiate ökonoomiline analüüs” juhendasid metsakorralduse magister Risto Sirmets ja dotsent Paavo Kaimre. RMK premeeris Eesti Maaülikooli parimat metsanduslikku magistritööd juba 19. korda.

KONVERENTS

Novembris pidas RMK Pärnus **taastamistöõdele pühendatud looduskaitsekonverentsi**. Kavas oli 29 ettekannet, fookuses viimasel kümnendil Eestis toimunud ökosüsteemide taastamistööd ja nende tulemuslikkus.

RMK teeb praktilisi looduskaitseteid riigile kuuluvatel maadel alates aastast 2010. Selle aja jooksul on taastatud tuhandetel hektaritel soo- ja niiduelupaiku ning suurendatud siirdekalade võimalike kudealade pindala. Edukalt on parandatud mitmete kahepaiksete ja kalaliikide populatsioonide seisundit. Kuivõrd selliste taastamistöõdega kaasnevad sageli ka tulised arutelud, oli konverents hea võimalus jagada kogemusi ja teadmisi, et järgmisel kümnendil panustada Eesti looduses **minevikus tehtud vigade heastamisele targemini ja kaasavamalt**.

Konverentsi esimesel päeval räägiti taastamisökoloogia terminoloogiast, taastamistöõde evolutsioonilisest aspektist ja taastamistegevuse seostest ühiskondlike protsessidega. Teised taastamistegevuste ettekanded jagati kolme paralleelsessiooni – siseveekogude (jõesed ja järved) elupaigad, poollooduslike koosluste elupaigad ning metsade ja soodega seotud elupaigad.

RMK teeb praktilisi looduskaitseteid riigile kuuluvatel maadel alates aastast 2010.

Konverentsi teisel päeval kuulati soomlaste kogemusi ja vaadati tulevikku. Arutleti, mida ja kui palju on põhjust Eesti looduses taastada ning vahetati mõtteid teaduse ja praktika kokkupuutekohtade üle. Teiste seas tegid konverentsil ettekande näiteks **Tuul Sepp, Asko Lõhmus, Aveliina Helm** ning **Kaija Eisto**.

RMK looduskaitsekonverents toimus 4.–5. novembril Pärnus. Sellest võttis osa 200 inimest – teadlased, praktikud, ametnikud. Konverentsi ettekannetega saab tutvuda RMK kodulehel.

MAJANDUSKOKKUVÕTE

Varade väärtus
1,4 miljardit eurot

Ärikasum
75,6 mln eurot

BILANSS

(tuhandetes eurodes)

VARAD	31.12.2019	31.12.2018
Käibevarad		
Raha	96 527	93 498
Nõuded ja ettemaksud	14 952	13 131
Varud	25 794	23 821
Bioloogilised varad	23 690	48 794
Kokku käibevarad	160 963	179 244
Põhivarad		
Kinnisvarainvesteeringud	1 117	1 662
Materiaalsed põhivarad	556 168	536 222
Immateriaalsed põhivarad	1 375	1 391
Bioloogilised varad	642 690	1 093 838
Kokku põhivarad	1 201 350	1 633 113
KOKKU VARAD	1 362 313	1 812 357

KOHUSTISED JA NETOVARA	31.12.2019	31.12.2018
Kohustised		
Lühiajalised kohustised		
Võlad ja ettemaksud	21 239	18 604
Lühiajalised eraldised	3 075	3 185
Kokku lühiajalised kohustised	24 314	21 789
Pikaajalised kohustised		
Pikaajalised ettemaksud	7	9
Pikaajalised eraldised	745	766
Kokku pikaajalised kohustised	752	775
KOKKU KOHUSTISED	25 066	22 564
Netovara		
Riigikapital	1 177 854	1 178 835
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	569 318	750 356
Aruandeaasta kasum/kahjum koos kasumiga/kahjumiga bioloogiliste varade ümberhindlusest	-409 925	-139 398
KOKKU NETOVARA	1 337 247	1 789 793
KOKKU KOHUSTISED JA NETOVARA	1 362 313	1 812 357

KASUMIARUANNE

(tuhandetes eurodes)

	2019	2018
Müügitulu	218 709	209 070
Muud äritulud	5 615	10 227
Kasum (kahjum) bioloogilistelt varadelt	893	851
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	1 982	5 465
Kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivarade valmistamisel	31	117
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-103 753	-91 082
Mitmesugused tegevuskulud	-10 426	-10 393
Tööjõukulud	-27 457	-25 432
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	-10 352	-9 852
Muud ärikulud	399	-94
Ärikasum	75 641	88 877
Muud finantstulud ja -kulud	137	-29
Kasum enne tulumaksustamist	75 778	88 848
Tulumaks	-9 785	-5 375
Aruandeaasta kasum	65 993	83 473
Bioloogiliste varade ümberhindlus	-475 918	-222 871
Aruandeaasta lõplik kasum (kahjum) koos kasumiga (kahjumiga) bioloogiliste varade ümberhindlusest	-409 925	-139 398

VANDEAUDIITORI ARUANNE

KPMG Baltics OÜ
Narva mnt 5
Tallinn 10117
Estonia

Telephone +372 6 268 700
Fax +372 6 268 777
Internet www.kpmg.ee

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Riigimetsa Majandamise Keskus nõukogule

Kaasnev kokkuvõtlik finantsaruanne, mis sisaldab bilansi seisuga 31. detsember 2019 ja kasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud aasta kohta, mis on toodud lehekülgedel 62 - 64, on tuletatud Riigimetsa Majandamise Keskuse auditeeritud raamatupidamise aastaaruandest 31. detsembril 2019 lõppenud aasta kohta. Me avaldasime modifitseerimata sõltumatu vandeaudiitori aruande selle raamatupidamise aastaaruande kohta 28. veebruaril 2019. Kokkuvõtlik finantsaruanne ja auditeeritud finantsaruanded ei peegelda selliste sündmuste mõju, mis esinesid auditeeritud finantsaruandeid käsitleva audiitori aruande kuupäeva järgsest, mis võivad nõuda korrigeerimist ja avalikustamist auditeeritud finantsaruannetes.

Kokkuvõtlik finantsaruanne ei sisalda kogu avalikustatavat informatsiooni, mis on nõutav Eesti Finantsaruandluse standardiga, mida rakendatakse Riigimetsa Majandamise Keskuse auditeeritud finantsaruannete koostamisel.

Kokkuvõtliku finantsaruande lugemine ei asenda seetõttu Riigimetsa Majandamise Keskuse auditeeritud raamatupidamise aastaaruande lugemist.

Juhatus kohustused seoses kokkuvõtliku finantsaruandega

Juhatus vastutab auditeeritud raamatupidamise aastaaruandest tuletatud kokkuvõtliku finantsaruande koostamise eest kooskõlas Eesti Finantsaruandluse standardis kehtestatud arvestus- ja hindamis põhimõtetega.

Vandeauditori kohustus

Meie kohustus on avaldada arvamus kokkuvõtliku finantsaruande kohta meie protseduuride põhjal, mis viidi läbi kooskõlas rahvusvahelise auditeerimise standardiga (ISA) 810 „Kokkuvõtlike finantsaruannete kohta aruandmise töövõtud“.

Arvamus

Meie arvates on kokkuvõtlik finantsaruanne, mis on tuletatud Riigimetsa Majandamise Keskuse 31. detsembril 2019 lõppenud auditeeritud raamatupidamise aastaaruandest, järjepidev kõigis olulistes osades selle raamatupidamise aastaaruandega kooskõlas Eesti Finantsaruandluse standardis kehtestatud arvestus- ja hindamis põhimõtetega.

Andris Jegers
Vandeauditori number 171

Siim Külesepp
Vandeauditori number 698

KPMG Baltics OÜ, an Estonian limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. Reg no 1009092.

KPMG Baltics OÜ
Auditorettevõtja tegevusloa number 17
Narva mnt 5, 10117 Tallinn
11. mai 2020

FOTODE REGISTER

Aastaraamatus kasutatud suurte fotode autor on **Xenia Shabanova**, kelle näitus „Maagiline Eesti“ oli 2019. aasta suvel üleval Tallinnas metsamajas. Xenia Shabanova dronifotod eksponeerivad ebatavalisi vaateid Eesti loodusele, lubades imetleda looduslike vormide mängu ja pakkudes n-ö topeltpõhjaga vaateid. Hinnatud pulmafotograaf hakkas dronifotodega tegelema kuus aastat tagasi, sest see võimaldas tal ühendada oma kaks kirge – pildistamise ja looduses matkamise. Xenia Shabanova portfooliot saab vaadata veebilehel www.xeniafoto.com.

- Esi- ja tagakaas „Lahinguväli“
Metsatulekahju tagajärjed Aegviidu kandis.
Päästjate arvates oli põhjuseks inimese ettevaatamatu ümberkäimine tulega.
- 6–7 „Rohi, mis tuisanud tuulega“
Pikk muru mere ääres. Pildistatud umbes 10 m kõrguselt maapinnast.
- 14–15 „Kaks hooaega“
Kevadel otsustas Eesti loodus, et talvel pole veel aeg lahkuda ja järsku sadas lund. Ülevalt vaadates on märgata, et üks puu näis olevat kahel aastaajal üheaegselt. Talv on jäänud, kevad käes. Ilmselt puhus tuul puu ühelt poolelt lund, luues nii ebahariliku efekti.
- 32–33 „Viljapuu“
Loodusel on suurepärase huumorimeel. Lambad olid kogunenud, et maiustada maha kukkunud puu lehtedega ning ülalt vaadates näevad nad välja nagu puu kohevad ja isuäratavad viljad. Siin on ka teine kokkusattumus: söödavaid vilju kandvat puud nimetatakse eesti keeles viljapuuks, mis ainult ühe tähega erineb sõnast villapuu. Foto on tehtud Valgamaal, Maavillase Rõõmu talus.
- 42–43 „Kevadine abstraktsioon“
Jäätmaa, mille rajad pole elamurajoonist kaugel.
- 50–51 „Silm“
Vigala jõel sünnib igal aastal Eesti looduse imeline fenomen. Kui jõgi esmalt jäätub ja seejärel tuleb sula, tekib pöörlev jääratas. Fotole on õnnestunud tabada hetk, kui sulama oli hakanud ratta keskkohat ja see sarnaneb hiiglasliku silma pupillile.
- 58–59 „Eriline“
Üks puu kaotas oma lehed varem kui teised. Ja see tegi ta eriliseks. Kadrioru park.

